

CALINDARU LU RUMERI DIN ISTRIE
CU FIGURE

LUCRAT PÎRVEA VOTEA

DE

ANDREÎ GLAVINA și CONST. DICULESCU

ANU 1905

STAMPEAIT CU SPEZELE LU GOSPODINU ION C. GRĂDISTEANU
MINISTRU DE LUCRUR PUBLICHE.

BUCUREȘTI
ȘTAMPA GUTENBERG, JOSEPH GÖBL
20, — STRADA DOAMNEI, — 20
(Biserica Kalinderu)
1905

IMPERATORU FRANCISC JOSEPH

FAMEIA LU NOSTRU IMPERATOR

Francisc Iosif I (Carol), Imperator de Avstrie, crali de Bohemie și a. r. și Crali Apostolic de Ungarie; nascut in Schönbrunn la 18 August 1830; s-a facut Imperator la 2 Dec. 1848; s-a încrunit cași Crali lu Ungarezi la 8 Iuniu 1867.

Mulieara.

Elisabeta (Amalia, Eugenia), feata lu Principele Machs din Bavaria, nascutea la 24 Dec. 1837, măritatea in Beci, la 24 April 1854. A murit la 10 Sept. 1898.

Feciori.

Gisela (Luisa, Maria), Principesa de Avstrie, Princesă de Ungarie, și a. r.; nascutea la 12 Iuliu 1856. Maritatea la 20 April 1873, cu Prințu Leopold de Bavaria.

Rudolf (Francisc, Carol, Iosif), Prințu de Crunea lu Monarhia Avstria și Ungaria și Eredu de Crunea; Craișchi Prinț de Ungarie, Boemia și a. r. Prinț de Avstrie; nascut in Luchsemburg la 21 Aug. 1858, (însurat la anu 1881, 10 Mai, cu Stefania, feata lu Crali lu din Belgiea Leopold II, nascutea la 21 Mai 1864); Rudolf a murit la 30 Ian. 1889.

Eredu la crunea.

Francisc Ferdinand nascut la 18 Dec. 1863, în Graz și e filiu lu Principele Carol Ludovic, fratele mai mic lu Imperatoru nostru Francisc Iosif. Ie s-a însurat cu Principesa Hohenberg la 1 Iuliu 1900. Are trei fecior.

Fameia lu Craliu din Romanie

Carol de Hohenzollern, nascut la 20 April 1839 in Sigmaringen.

Mulieara.

Elisabeta, Principesa de Vied, nascutea la 17 Decembru 1843.

Eredu la crunea.

Ferdinand, nascut la 24 August 1865, însurat cu Principesa Maria de Edimburg. Are patru fecior : Principi Carol și Nicolae și Principesele Elisabeta și Maria.

are 31 zile, **IANUARU**, ziua 10 ure, nopta 14 ure

ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iasa	zveidea
Dumirechea	1	Anu nov † Basil.	7,54	4,43
Lur	2	Macarius	7,54	4,44
Utorăc	3	Genoveva	7,54	4,45
Sredu	4	Titus	7,54	4,46
Cetărtăc	5	Telesporus	7,54	4,47
Virer	6	Trei crali	7,54	4,47
Sămbatea	7	Valentin	7,54	4,48
Dumirechea	8	Severin	7,53	4,50
Lur	9	Iulian	7,53	4,51
Utorăc	10	Paul Pustinăcu	7,53	4,52
Sredu	11	Hijin	7,52	4,53
Cetărtăc	12	Ernest	7,52	4,55
Virer	13	Hilariu	7,51	4,56
Sămbatea	14	Felichs	7,51	4,57
Dumirechea	15	Mauru	7,50	5, 0
Lur	16	Marcel	7,49	5, 1
Utorăc	17	Antoniu	7,49	5, 2
Sredu	18	Prisca	7,48	5, 4
Cetărtăc	19	Canutu	7,48	5, 5
Virer	20	Fabian și Sebast.	7,47	5, 6
Sămbatea	21	Agnesia	7,46	5, 7
Dumirechea	22	Vicent	7,45	5, 9
Lur	23	Zaruțnicele lu Maria	7,44	5,10
Utorăc	24	Timotei	7,44	5,11
Sredu	25	Paul ritorneait	7,43	5,12
Cetărtăc	26	Policarp	7,42	5,14
Virer	27	Ive Crisostom	7,41	5,15
Sămbatea	28	Carol ceta Mare	7,40	5,16
Dumirechea	29	Francisc	7,39	5,18
Lur	30	Martina	7,38	5,20
Utorăc	31	Petru	7,37	5,20

Lură novea ☉ la 5 Ian, 7 ure 23 min. seara

Cvarātu pīrvi ☽ la 13 > 9 > 16 > >

Lură plūirca ☽ la 21 > 8 > 19 > damareța

Cvarātu zadnī ☾ la 27 > 1 > 25 > >

are 28 zile, **FEBRUARU**, ziua 11 ure, nopta 12 ure.

ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iasa	zveidea
Sredu	1	Ignaf	7,36	5,22
Cetartac	2	Macariu	7,34	5,23
Virer	3	Blasiu	7,34	5,25
Sambatea	4	Veronica	7,32	5,26
Dumirechea	5	Agata	7,31	5,27
Lur	6	Dorotea	7,29	5,39
Utorac	7	Ronauld	7,29	5,30
Sredu	8	Ive de Matei	7,27	5,32
Cetartac	9	Apolonia	7,26	5,33
Virer	10	Scolastica	7,24	5,35
Sambatea	11	Desider	7,24	5,36
Dumirechea	12	Eulalia	7,22	5,37
Lur	13	Catarina	7,20	5,29
Utorac	14	Valentin	7,18	5,40
Sredu	15	Faustin	7,17	5,42
Cetartac	16	Iuliana	7,16	5,44
Virer	17	Constantia	7,14	5,44
Sambatea	18	Simeon	7,12	5,46
Dumirechea	19	Conrad	7,10	5,48
Lur	20	Elefteriu	7, 9	5,49
Utorac	21	Eleonora	7, 8	5,50
Sredu	22	Vincentiu	7, 6	5,51
Cetartac	23	Romana	7, 4	5,53
Virer	24	Apostolu Matei	7, 3	5,55
Sambatea	25	Victor	7, 1	5,55
Dumirechea	26	Alecsandru	6,59	5,57
Lur	27	Leandru	9,57	5,58
Utorac	28	Romanu	6,56	5,59

Lura noava ● La 4 Febr. 12 ure. 11 min. la pode zi;
 Cvaratu pîrvi ☽ » 15 » 5 » 25 » seara;
 Lura plîrea ☽ » 19 » 7 » 57 » seara;
 Cvaratu zadni ☽ » 26 » 11 » 9 » damareața.

are 31 zile, **MARĂȚU**, ziua 12 ure, nopta 12 ure

ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iasa	zveidea
Sredu	1	Albin	6,54	6, 1
Cetărtăc	2	Supliciu	6,52	6, 2
Virer	3	Cunigunda	6,51	6, 4
Sămbatea	4	Casimir	6,49	6, 4
Dumirechea	5	Evsevia	6,47	6, 6
Lur	6	Frideric	6,45	6, 8
Utorăc	7	Toma din Acvilea	6,44	6, 9
Sredu	8	Ive Teologu	6,42	6,10
Cetărtăc	9	Francisca	6,40	6,11
Virer	10	40 Mucenici	6,38	6,13
Sămbatea	11	Heracliu	6,37	6,14
Dumirechea	12	Grigoriu	6,35	6,15
Lur	13	Rosina	6,33	6,16
Utorăc	14	Matilda	6,31	6,18
Sredu	15	Longin	6,30	6,20
Cetărtăc	16	Heribert	6,28	6,20
Virer	17	Gertruda	6,25	6,22
Sămbătea	18	Eduard	6,28	6,23
Dumirechea	19	Iosif	6,22	6,25
Lur	20	Niceta	6,20	6,25
Utorăc	21	Benedict	6,18	6,27
Sredu	22	Octavian	6,16	6,28
Cetărtăc	23	Victorin	6,15	6,30
Virer	24	Gabriel	6,13	6,30
Sămbătea	25	Maria anunțeaia	6,11	6,32
Dumirechea	26	Emanuil	6, 9	6,33
Lur	27	Rupert	6, 6	6,35
Utorăc	28	Guntram	6, 5	6,36
Sredu	29	Eustasie	6, 3	6,37
Cetărtăc	30	Cvirinus	6, 1	6,38
Virer	31	Amos prorocu	5,59	6,40

Lura novea ● La 6 Mar. 6 ure 25 min. damareța.
 Cvarātu pîrvi ☉ La 14 » 10 » 5 » »
 Lura plîirea ☽ La 21 » 6 » 1 » »
 Cvarātu zadnî ☾ La 27 » 10 » 41 » seara.

are 30 zile, **APRILU**, ziua 13 ure, nopta 11 ure

ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iase	zveidea
Sămbatea	1	Hugo	5,57	6,41
Dumirechea	2	Francisc	5,56	6,42
Lur	3	Richard	5,54	6,43
Utorăc	4	Isidor	5,52	6,45
Sredu	5	Vincent	5,51	6,46
Cetărtăc	6	Sicestu	5,49	6,47
Virer	7	Celestin	5,47	6,48
Sămbatea	8	Dionisiu	5,46	6,50
Dumirechea	9	Maria	5,43	6,50
Lur	10	Ezechia	5,41	6,51
Utorăc	11	Leon papa	5,39	6,53
Sredu	12	Iuliu	5,38	6,55
Cetărtăc	13	Ermenezild	5,36	6,55
Virer	14	Tiburțiu	5,34	6,55
Sămbatea	15	Anastasia	5,33	6,56
Dumirechea	16	Festa lu Ulichele	5,32	6,58
Lur	17	Rudolf	5,30	7, 0
Utorăc	18	Apollonio	5,28	7, 1
Sredu	19	Crescenția	5,26	7, 3
Cetărtăc	20	Cetărtăcu verde	5,25	7, 3
Virer	21	Virera mare	5,23	7, 5
Sămbatea	22	Sămbata mare	5,21	7, 6
Dumirechea	23	Paștele	5,19	7, 8
Lur	24	dova zi de Pașt	5,18	7, 8
Utorăc	25	Marcu evanghelistu	5,16	7,10
Sredu	26	Anacletus	5,15	7,11
Cetărtăc	27	Peregrin	5,14	7,13
Virer	28	Vitalis	5,12	7,13
Sămbatea	29	Petru mucenicu	5,10	7,15
Dumirechea	30	Paștele miche	5, 9	7,16

Lura novea ☉ La 5 Apr. 0 ure 29 min. damareața;
 Cvarātu pîrvi ☽ La 12 > 10 > 47 > seara;
 Lura plîirea ☽ La 19 > 2 > 43 > dupa podne;
 Cvarātu zadnî ☾ La 26 > 12 > 19 > la pode zi.

are 31 zile, **MAIU**, ziua 14 ure, nopta 10 ure

ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iase	zveidea
Lur	1	Filip și Iacov	5, 7	7,18
Utorăc	2	Atanasiu	5, 6	7,18
Sredu	3	Criju aflat	5, 5	7,19
Cetărtăc	4	Florian	5, 3	7,21
Virer	5	Piu cincilea	5, 1	7,22
Sămbatea	6	Ive din Damasc	5, 0	7,23
Dumirechea	7	Stanislav	4,59	7,24
Lur	8	Mihail	4,58	7,25
Utorăc	9	Gregor din Nazianz	4,56	7,27
Sredu	10	Isidor	4,55	7,28
Cetărtăc	11	Ganglof	4,53	7,30
Virer	12	Pancrațiu	4,53	7,30
Sămbatea	13	Servațiu	4,52	7,31
Dumirechea	14	Bazil cela Mare	4,50	7,33
Lur	15	Sofia	4,49	7,34
Utorăc	16	Ive Nepomuc	4,48	7,35
Sredu	17	Pascal	4,47	7,36
Cetărtăc	18	Venanțiu	4,46	7,37
Virer	19	Celestin	4,45	7,38
Sămbatea	20	Bernard	4,44	7,39
Dumirechea	21	Constantin cela Mare	4,43	7,41
Lur	22	Iuliana	4,43	7,41
Utorăc	23	Desideriu	4,42	7,42
Sredu	24	Ivana	4,41	7,43
Cetărtăc	25	Urban	4,40	7,44
Virer	26	Filip	4,39	7,46
Sămbatea	27	Maria Magdalena	4,39	7,46
Dumirechea	28	German	4,38	7,47
Lur	29	Maximilian	4,37	7,48
Utorăc	30	Ferdinand	4,36	7,49
Sredu	31	Angela	4,36	7,50

Lura noeva ● La 4 Maiu 4 ure 55 min. seara;
 Cvarātu pirvi ☉ La 12 > 7 > 52 > damareța;
 Lura plîrea ☿ La 18 > 10 > 42 > seara;
 Cvarātu zadnî ☽ La 26 > 8 > 55 > damareța.

are 30 zile, **IUNIU**, ziua 15 ure, nopta 9 ure.

ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iase	zveidea
Cetărtac	1	Domnu sa dignit in cer	4,36	7,51
Virer	2	Erasmu	4,35	7,51
Sredu	3	Clotilda	4,35	7,52
Dumirechea	4	Carlota	4,34	7,53
Lur	5	Bonifaciu	4,34	7,54
Utorăc	6	Norbert	4,33	7,55
Sredu	7	Lucreția	4,33	7,55
Cetărtac	8	Medard	4,33	7,55
Virer	9	Felicia	4,33	7,56
Sămbatea	10	Margareta	4,33	7,57
Dumirechea	11	Pentecostele	4,33	7,57
Lur	12	dova zi de Pentecosta	4,32	7,58
Utorăc	13	Anton	4,32	7,58
Sredu	14	Basiliu	4,32	7,59
Cetărtac	15	Vitus	4,32	8, 0
Virer	16	Beno	4,32	8, 0
Sămbatea	17	Adolf	4,32	8, 0
Dumirechea	18	Gervasiu	4,32	8, 1
Lur	19	Iuliana	4,32	8, 1
Utorăc	20	Silveriu	4,32	8, 1
Sredu	21	Loizo	4,33	8, 2
Cetărtac	22	Jivotu lu Domnu	4,33	8, 2
Virer	23	Sidonia	4,33	8, 2
Sămbatea	24	Când sa nascut sf. Ive	4,33	8, 2
Dumirechea	25	Prosper	4,34	8, 2
Lur	26	Ive și Pavlu	4,34	8, 2
Utorăc	27	Ladislav	4,34	8, 2
Sredu	28	Leon II papa	4,35	8, 2
Cetărtac	29	Petru și Pavel	4,36	8, 2
Virer	30	Irima lu Domnu	4,36	8, 2

Lura novea ☉ 3 Iun. 7 ure 2 min. damareța;
 Cvarātu pirvi ☽ 10 » 2 » 10 » seara;
 Lura plirea ☽ 17 » 6 » 57 » damareța;
 Cvarātu zadnî ☽ 24 » 8 » 51 » seara.

are 31 zile, **IULIU**, ziua 14 ure, nopta 10 ure

ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iase	zveida
Sămbatea	1	Teobald	4,36	8, 2
Dumirechea	2	Pohodu lu Maria	4,37	8, 2
Lur	3	Heliodor	4,37	8, 2
Utorăc	4	Ulrich	4,38	8, 2
Sredu	5	Domîtiu	4,39	8, 1
Cetărtăc	6	Isaia Profetu	4,39	8, 1
Virer	7	Vilibald	4,40	8, 0
Sămbatea	8	Cilian	4,41	8, 0
Dumirechea	9	Anatol	4,42	7,59
Lur	10	Amalia	4,43	7,59
Utorăc	11	Piu I Papa	4,44	7,59
Sredu	12	Heinrich	4,45	7,58
Cetărtăc	13	Margareta	4,45	7,58
Virer	14	Bonaventura	4,45	7,57
Sămbatea	15	Risponsu lu Apostoli	4,46	7,56
Dumirechea	16	Maria	4,48	7,55
Lur	17	Alecsiu	4,49	7,54
Utorăc	18	Frideric	4,50	7,53
Sredu	19	Aurelia	4,51	7,52
Cetărtăc	20	Ilia Prorocu	4,52	7,52
Virer	21	Pracsedes	4,52	7,51
Sămbatea	22	Maria Magdalena	4,53	7,50
Dumirechea	23	Apolinar	4,55	7,49
Lur	24	Cristina	4,56	7,49
Utorăc	25	Iacob Apostolu	4,56	7,48
Sredu	26	Ana	4,57	7,47
Cetărtăc	27	Pantelimon	4,59	7,46
Virer	28	Victor	5, 0	7,45
Sămbatea	29	Marta	5, 0	7,44
Dumirechea	30	Abdon	5, 1	7,42
Lur	31	Ignățiu	6, 3	7,41

Lura novea ☉ La 2 Iuliu 6 ure 55 min. seara;
 Cvarătu pîrvi ☽ La 9 » 6 » 52 » »
 Lura plîirea ☽ La 16 » 4 » 27 » »
 Cvarătu zadnî ☽ La 24 » 2 » 14 » »

are 31 zile, **AUGUST**, ziua 13 ure, noaptea 11 ure

ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iasa	zveiea
Utorăc	1	L. lu Sv. Petru	5, 4	7,40
Sredu	2	Portincula	5, 5	7,39
Cetărtăc	3	Stefan	5, 6	7,38
Virer	4	Dominic	5, 7	7,36
Sămbatea	5	Maria Sn.	5, 8	7,34
Dumirechea	6	lisus sa gambieait la obraz	5,10	7,32
Lur	7	Caietan	5,10	7,32
Utorăc	8	Chiriac	5,12	7,30
Sredu	9	Roman	5,13	7,29
Cetărtăc	10	Laurent	5,15	7,27
Virer	11	Susana	5,16	7,27
Sămbatea	12	Clara	5,16	7,23
Dumirechea	13	Casian		
Lur	14	Eusebiu	5,19	7,22
Utorăc	15	Când a zedurmit Maria	5,19	7,21
Sredu	16	Rochu	5,21	7,16
Cetărtăc	17	Liberat	5,22	7,17
Virer	18	Ziia când sa nascut Imperatoru	5,24	7,15
Sămbatea	19	Ludovic	5,24	7,15
Dumirechea	20	Stefan, craiu lu Ungarezi	5,25	7,13
Lur	21	Ive	5,25	7,11
Utorăc	22	Timotei	5,27	7, 9
Sredu	23	Filip	5,28	7, 8
Cetărtăc	24	Bartolomei	5,29	7, 6
Virer	25	Ludovic	5,31	7, 4
Sămbatea	26	Zeferin	5,33	7, 2
Dumirechea	27	Iosif	5,33	7, 1
Lur	28	Augustin	5,35	6,59
Utorăc	29	Când sa taifat capul lu Sv. Ive	5,36	6,57
Sredu	30	Rosa	5,37	6,55
Cetărtăc	31	Raimund	5,38	6,54

Lura novea ☉ La 1 Aug. 5 ure 8 min. damareața;
 Cvarātu pîrvi ☽ La 7 > 11 > 22 > seara;
 Lura plîirea ☽ La 15 > 4 > 37 > damareața;
 Cvarātu zadnîi ☾ La 23 > 7 > 15 >

are 30 zile, **SEPTEMBRU**, ziua 12 ure, noaptea 12 ure.

ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iase	zveidea
Virer	1	Egidiu	5, 7	7,18
Sămbatea	2	Absolon	5, 6	7,18
Dumirechea	3	Serafina	5, 3	7,19
Lur	4	Rosalia	5, 1	7,21
Utorăc	5	Laurent	5, 0	7,22
Sredu	6	Magnu	4,59	7,23
Cetărtăc	7	Regina	4,58	7,24
Virer	8	Când sa nascut St. Maria	4,56	7,25
Sămbatea	9	Gorgoniu	4,55	7,27
Dumirechea	10	Nicalau	4,53	7,28
Lur	11	Avram	4,53	7,30
Utorăc	12	Macedoniu	4,52	7,30
Sredu	13	Maternu	4,52	7,31
Cetărtăc	14	Ziia lu crizu	5,55	6,28
Virer	15	Nicodem	5,56	6,26
Sămbatea	16	Ludmila	5,57	6,25
Dumirechea	17	Hildegarda	6,58	6,23
Lur	18	Toma	6,59	6,20
Utorăc	19	Ianuaru	6, 1	6,19
Sredu	20	Eustațiu	6, 1	6,17
Cetărtăc	21	Matei Apostolu	6, 3	6,15
Virer	22	Maurițiu	6, 4	6,13
Sămbatea	23	Tecla	6, 6	6,12
Dumirechea	24	Ruport	6, 6	6,10
Lur	25	Cleopas	6, 8	6, 8
Utorăc	26	Ciprianu	6, 9	6, 6
Sredu	27	Cosma și Damian	6,10	6, 4
Cetărtăc	28	Venceslas	6,11	6, 2
Virer	29	Arh. Michail	6,12	6, 0
Sămbatea	30	Ieronim	6,14	5,58

Lura novea ☉ La 28 Sep. 11 ure 5 min. seara;
 Cvarātu pîrvi ☽ » 6 » 5 » 14 » damareată;
 Lura plîirea ☽ » 13 » 7 » 15 » seara;
 Cvarātu zadnî ☾ » 21 » 11 » 19 » seara.

are 31 zile, OCTOBRU, ziua 11 ure, nopta 13 ure

ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iasa	zveidea
Dumirechea	1	Remigiu	6,15	5,57
Lur	2	Lesdegar	6,16	5,55
Utorăc	3	Candidus	6,17	5,53
Sredu	4	Francisc	6,19	5,51
Cetărtăc	5	Placid	6,20	5,50
Virer	6	Bruno	6,21	5,48
Sămbatea	7	Iustina	6,22	5,46
Dumirechea	8	Brigida	6,24	5,43
Lur	9	Dionisiu	6,24	5,42
Utorăc	10	Francisc	6,26	5,40
Sredu	11	Nicasiu	6,27	5,38
Cetărtăc	12	Macsimilian	6,29	5,37
Virer	13	Coloman	6,29	5,35
Sămbatea	14	Calist	6,31	5,33
Dumirechea	15	Teresia	6,32	5,32
Lur	16	Galus	6,33	5,30
Utorăc	17	Edviga	6,34	5,28
Sredu	18	Luca Evanghelistu	6,36	5,26
Cetărtăc	19	Petru din Aracant	6,37	5,26
Virer	20	Felician	6,38	5,20
Sămbatea	21	Ursula	6,40	6,22
Dumirechea	22	Cordula	6,40	5,20
Lur	23	Ive din Capistran	6,41	5,18
Utorăc	24	Rafael Arh.	6,43	5,17
Sredu	25	Crisant	6,44	5,15
Cetărtăc	26	Amadeus	6,45	5,14
Virer	27	Frumenție	6,46	5,12
Sămbatea	28	Simon și Iuda	6,48	5,10
Dumirechea	29	Narcis	6,51	5, 9
Lur	30	Claudiu	6,52	5, 7
Utorăc	31	Volfgang	6,53	5, 6

Lura novea ☉ La 28 Oct. 8 ure, 3 min. damarcața;
 Cvarātu pīrvi ☽ La 5 > 2 > 0 > seara;
 Lura plūrea ☽ La 13 > 12 > 8 > la pode zi;
 Cvarātu zadnī ☾ La 21 > 1 > 56 > seara

are 30 zile, **NOVEMBRU**, ziua 10 ure, nopta 14 ure.

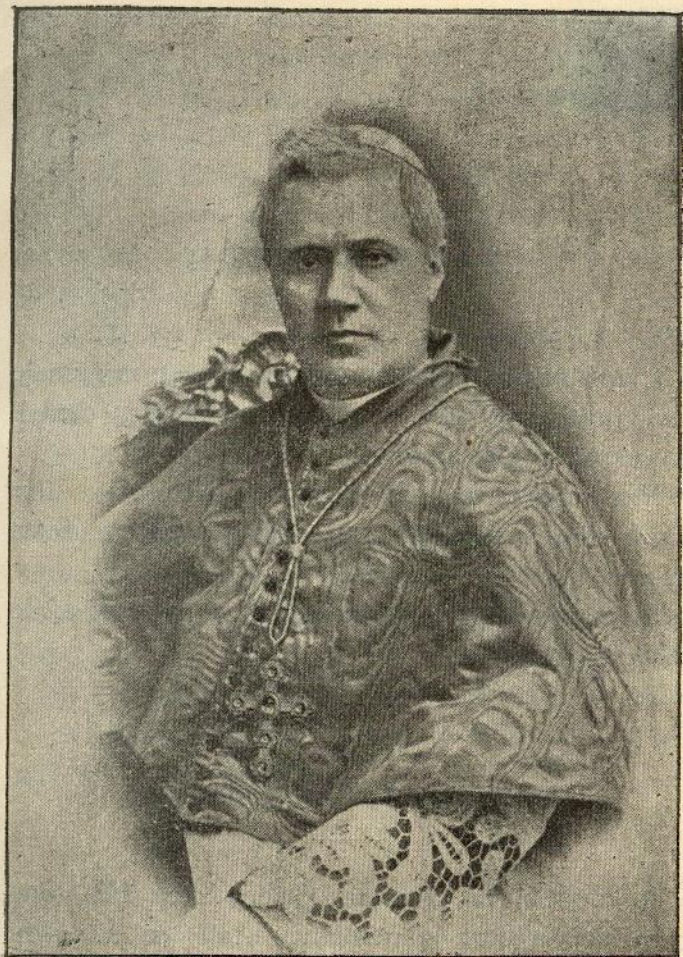
ZILELE		FESTELE	Sorele	
			iasa	zveidea
Sredu	1	Toț Sveți	6,55	5, 4
Cetărtăc	2	Ziia lu Zadusnicele	6,56	5, 4
Virer	3	Hubert	6,57	5, 2
Sămbatea	4	Carol Borom	6,50	5, 0
Dumirechea	5	Emeric	7, 0	4,59
Lur	6	Leonard	7, 1	4,58
Utorăc	7	Engelbert	7, 3	4,57
Sredu	8	Gotfrid	7, 4	4,56
Cetărtăc	9	Teodor	7, 6	4,54
Virer	10	Andrei	7, 7	4,53
Sămbatea	11	Martin	7, 8	4,52
Dumirechea	12	Cunibert	7,10	4,50
Lur	13	Stanislau	7,11	4,49
Utorăc	14	Venerand	7,12	4,49
Sredu	15	Leopold	7,14	4,48
Cetărtăc	16	Otmar	7,15	4,47
Virer	17	Gregoriu	7,17	4,45
Sămbatea	18	Oton	7,17	4,45
Dumirechea	19	Elisabeta	7,19	4,44
Lur	20	Felix	7,20	4,43
Utorăc	21	Maria	7,22	4,42
Sredu	22	Cecilia	7,23	4,41
Cetărtăc	23	Clement	7,24	4,41
Virer	24	Ive din Crisogen	7,25	4,40
Sămbatea	25	Catarina	7,26	4,40
Dumirechea	26	Conrad	7,28	4,39
Lur	27	Virgiliu	7,29	4,38
Utorăc	28	Sostene	7,31	4,38
Sredu	29	Saturnin	7,31	4,38
Cetărtăc	30	Andrei Apos.	7,32	4,37

Lura novea Ⓢ La 26 Nov. 5 ure, 52 min. seara;
 Cvarātu pîrvi Ⓣ » 4 » 2 » 44 » damareța;
 Lura plîirea Ⓢ » 12 » 6 » 17 » »
 Cvarātu zadnîi Ⓢ » 20 » 2 » 39 » »

are 31 zile, **DECEMBRU**, ziua 9 ure, nopta 15 ure

ZILELE	FESTELE	Sorele	
		iasa	zveidea
		7,34	4,36
Virer	1 Eligen	7,35	4,36
Sămbatea	2 Bibiana		
		7,36	4,36
Dumirechea	3 Francisc	7,37	4,36
Lur	4 Barbara	7,37	4,36
Utorăc	5 Saba	7,39	4,35
Sredu	6 Nicolau	7,40	4,35
Cetărtăc	7 Ambrosiu	7,41	4,35
Virer	8 Zaciechia lui Sv. Maria	7,42	4,35
Sămbatea	9 Leocadia		
		7,43	4,34
Dumirechea	10 Iudita	7,44	4,34
Lur	11 Damasch	7,45	4,34
Utorăc	12 Machsențiu	7,46	4,35
Sredu	13 Lucia	7,46	4,36
Cetărtăc	14 Spiridon	7,46	4,86
Virer	15 Celian	7,47	4,36
Sămbatea	16 Adelaida		
		7,48	4,36
Dumirechea	17 Lazăr	7,48	4,37
Lur	18 Grațian	7,49	4,37
Utorăc	19 Nemișiu	7,50	4,37
Sredu	20 Liberat	7,50	4,37
Cetărtăc	21 Ap. Toma	7,50	4,38
Virer	22 Dimitriu	7,51	4,38
Sămbatea	23 Victoria		
		7,51	4,39
Dumirechea	24 Adam și Eva	7,51	4,40
Lur	25 Bojichiu	7,52	4,41
Utorăc	26 Sv. Ștefan	7,53	4,41
Sredu	27 Ive Evangelistu	7,53	4,42
Cetărtăc	28 Feciori uciș	7,53	4,42
Virer	29 Toma Biscupu	7,54	4,42
Sămbatea	30 David		
		7,54	4,43
Dumirechea	31 Silvestru		

Lura novea ● La 26 Dec. 5 ure 9 min. damareața;
 Cvarātu pîrvi ☉ La 3 » 7 » 43 » seara;
 Lura plîirea ☽ La 12 » 0 » 31 » damareața;
 Cvarātu zadnî ☾ La 19 » 1 » 14 » seara.

PAPA PIU X

CIĂCE NOSTRU

Ciăce nostru carle ști în cer, posveti-sa numele
teu, neca vire cesaria tea, fie volia tea, cum e
în cer șa și pre pemint;

Pîra nostrea cea de tote zilele dea-ne-v-o astez
și ne scuzeà pecatele nostre cum și noi scuzeain
lu celii carlii ne ofendesc;

Și nu duce pre noi în napast și ne sâpea de
cela reav. Amen.

CRED ÎN DOMNU

Io cred în ur Domnu, Ciăcea care țire tote,
care facut-a ceru și pemintu, ceale ce se vedu
și ceale ce nu se vedu.

Și în Gospodinu Isus Crist, filiu lu Domnu, îns
nascut, care din Ciăce nascut-s-a, manche de toț
secoli. Svitlost din svitlost, Domn pravi din Domn

pravi, nascut nu facut, din urea substanța cași Ciăce, prin care tote facut-s-av.

Carle za noi omiri și za scaparea nostrea lasat-s-a din cer și s'a înjivotit dila Svetu Spirit și din Vergura Maria și facut-s-a om. Și fost-a restignit za noi în timpu lu Ponțiu Pilat și suferit-a și fost-a zecopeait și uscirsnit-a treia zi cum fost-a piseait în Sveta Scripturea.

Și dignit-s-a în cer și șade la desna lu Ciăce. Și nazat va veri cu glorie sândi celți vili și celți morț, lu care cesarie nu se va fini.

Și în Svetu Spirit, Domnu ce dae jivlenie, care din Ciăce iase și dila Filu, ceta ce scupa cu Ciăce și Filu e adoreaît și glorieait, carle a cuvintat prin proroci.

In urea svetea, catolichea și apostolichea base-richea.

Io recunoscu ur cirst za oprostirea lu pecatele.

Io șeptu scularea lu morți și jivlenia de secole, cea ce fi-va. Amen.

SALUTAȚIA LU SVETA MARIA

Veselea-te, Mario, care nascut-ai pre Domnu, cea plîrea de grație, Domnu cu tire. Blagoslovitea ști între mulier și blagoslovit îi fructu dila utroba tea, Isus.

Mario, Maia lu Domnu, roghea Domnu za noi acmoce și în timpu de morta nostrea. Amen.

PENSIER

Ur om carle în timpu lu sea jivlienie n'a facut bire e iușto cași o funtirea mușatea și dimbochea ma fârde apha.

* * *

Onorea pre tiraru carle are ceva betîr în ie și pre betîru carle are ceva tirar în ie.

* * *

Îs uri omir carlî jutea pre șepașt, orb și ciubăț de frichea se nu rea diventeaș cași ielî; ma pre ur om mețat nu-l jutea che ștîvu che nu vor fi vrovotea cași ie.

* * *

Frichea de Domnu e poșnitu lu paminte.

MATER DOLOROSA

Dupa cvadru lu Guido Reni.

La ce pote fi coristnea zeama de lemun?

1. Cînd poșneà se ratà o bolea de gut, mulian vatea în zeama de lemun și otarin bire fundu lu gutu din nuntru, zaino se dae lu fecioru neca pogutneà bobitur de lemun țucareaite.

2. Cînd am muncat o maneștea grasea și ne vire reav muncan cîtevâ fete de lemun.

3. Cînd carna ocolo de dinț e netecitea, le tarin cu zeamea de lemun.

4. Turnan nușcarlii caplie de zeamea de lemun în oclii lu feciori nascuț za veglîa-lî de bole de oclii.

5. Ne tarin și ne osnajin mîrile cu coja de lemun cînd mîrile is macheaite de tintea.

6. Ne osnajin crilașele de slamea cu zeamea de lemun.

7. Ne majin mîrile crepate ali dejerate cu zeamea de lemun și vașic ren vea corist.

JON MAIORESCU

nascut la anu 1811, mort la 5 Septembru 1864.

Ricordu sev' e cela mai drag no Rumer din Istrie.

E pirvi om din Romanie, carle ne a facut cunoscut lu fraji nostri.

*Ne a viziteait in veara lu anu 1857 si ne a studeait limba, uzantele
si portu nostru.*

CE SE FACEN NECA FIN SÎR

Zace urdine bure.

1. Scoalea-te rano, cuchea-te rano și lucrea totea zia.
2. Apa și pîra țir jivlîenîa, ma aria curătea și sorele is mund măi potribne lu nostrea sdravlîe.
3. Muncațu cu regula e cea măi burea medijie za ne face lunghea jivlîenîa.
4. Se ne osnajin prin banîur; biancheria și robele se le purtan curăte.
5. Pocinitu dosta ne face tare; pocinitu ciudea ne face mole și ne slabea.
6. Se ne meștin bire, che șa ne conserveain jivotu, ma se cavtan che se ne mișeain liber. Se aren cađ cît portea, se ne veglian de timp cînd se gambiea vred.
7. O cașea curătea și lumireaitea e tot ce e măi bur lu nostrea sdravlîe.

8. Spiritu se pocineà și se face forț prin divertimente piajeaite; ma divertitu prea mund duce la bole și bola duce pre om la morte.

9. Veseliea ne face se ne pieajeà jivleniã, liubosta de jivleniã e zdravlîea. Ma de ațea bandea, jalosta și descuraieaitu ne fac betir manche de timp. Se fin veselî vavic.

10. Se ceru-ț dea hranea de tote zilele nu utà brațele și picioarele, nu le lasà nemițeaite, imnea și lucrea. Ma se-ț cați pira cu brațele și cu picioarele, nu-ț utà mojlianîi. Cavtea și-ț fea bogatea paminta cu ciudea lucrur pre carlii nu le cunoști, cu sentimente mușate. Lelea libri de mare portanțea.

PROVERBE

Galiira za ur ov cita cacadeà cit che v-o avde lișița.

* * *

Ceale maî mușate violițe se aflea su spire.

* * *

Maî burea e astez galiira nego mîre cocotu.

PASTIRU MARCUȚ

Marcuț, ur feciorîț tare și chiaro șegav pașteiaia turma sea de oi pre costele lu ur codru. Cum a mes prin o guștea boșchea cerși o oe, care s'a plierdut de turma sea, încuntreait-a ur om cucăț su hladu lu o bucvă. Cesta vezut-s-a chiaro trudân și comochi che a putut suflă. Feciorîțele, zis-a cela om, cu ur glas chiaro slab, mor de fome și de seate. Ier am verit în codru cesta se lovesc M'am plierdut și am plierdut nopta în boșchea. Marcuț scos-a din torba sa pulentea și jalic șcutea, care li-a dat lu lovățu și li-a zis: «Mărînchea și viro cu mire și te voi la cu mire la ur hrast chiaro betir, în șculia lu care se așlea vavic apea. Lovățu muncat-a; potle s'a dus cu pastiru și beiut-a apea care i s'a vezut chiaro burea. Potle Marcuț la cumpanieait farea din boșchea. Cînd s'a vrut

duce ur dila aț, lovătu zis-a lu pastiru: Feciorițule, tu mni-ai scapat jivlienă. Se reaş fi remaş samo o urea fărde muncă și fărde bea, reaş fi murit. Cmoce, vresu și io ț-face bire. Viro cu mire la cetate. Io-s bogat și te voi țireà cași pe filiu mev. «Nu, zis-a tiraru, nu meg cu voi la cetate; am roditeli siromașni, pre carlii li-am rađa chiaro ciudea. Se reaș fi voi iușto cesar, tot nu reaş vrea meare largo dila ciace și dila maia!» — «Ma tu-ț treci timpu ancea în baitea coperitea cu birșlian; ma io stavu în ur palaț mare și mușat, orneait cu colone de marmurea. Se veriri, ț-voiū da bea din șmulî de criștal și muncă din scudele de srebru manestre din carlii n'ai muncat inchea». Marcuț zis-a: «Casa nostrea nu e iușto șa siromahea, cum credeț Voi. Se ia nu e orneaitea cu colone mușatea de marmurea, ia e ocoleaitea cu deble, carlii davu fructe gustose. Noi ben apea bistrea dintr'o funtirea de prope și ne dobîndin pîra de tote zilele cu lucru lu nostre mir. Se n'aren în nostrea casea ornamente de srebru, de criștal și de zlatea, aren dosta roze, carlii is mai mușate de tote ornamentele vostre». Lovătu inchea zis-a: «Viro cu mire ficioricîule, am casea la mire și deble și roze. Am ur iardin cum nu-ț poc spure che e mușat, cu deble de saca speție și plîir iardinu cu rozițele ceale mai mușate. In pode iardin se aflea o funtirea ocoleaitea cu saca speție de

roze, carlii dișesc urea de ațea mai mușat. Apa scachea sus și cade cu spume în ur lac sapat în marmurea așea cași neavu. Noi isno beialit în boșca nostrea, zisa pastiru. Hladu lu copaci din boșche, iușto șa ne piajea cași caliile mușate din iardinu vostru. Campaniele nostre is coperite cu miliun și miliun de roze. Ocolo de baïta nostrea inchea-s ciudea roze: rubidnițe, violițe, margarete, schipune și slavuli.

Și creadeț voi, che vrutcurile și funtîrele nostre is mai jalic mușate de vostre? Cât în piajea mie ciudea vote cavtâ apa cum iase din codri nostri de irpea, ali cum cad din virhurile verz cu spume jos în puțurile dila craiurile lu codri și cum tirlesc vred prin campaniele nostre, cași se-lî rear goni cirevâ cătra marea blavea.

Bire, zis-a lovățu, dupa ce a vezut che za niș se reate probele seale ca se reate face pe fecioriciu se reate meare cu ie — spure-m ce se-ț reate da neca-ț rațu cumvâ grațiea mea che mni-aș facut bire? Țire cesta tacuin; ie e plîir cu țichin. «Ce potribea am io de țechini voștri? — zise pastiru; noi isno siromaș, e pravo, ma n'aren potribea de niș. Ma, se reate primî pinezi voștri mni-aș vinde valoru mic lu me lucru ce v-am facut. Roditelli meli se reate miniea che m'am purtat cum n'a porteat; ieli mni-av spus vaic, che moreain jutâ cit puten pe toț carlii se afli în potribea ali pericol.

Dupa ce a cuvintat șa, pastiru s'a largheait
cătra baïta sea și lasat-a pe lovăț ciudit de pa-
minta și onoru lui.

PROVERBE

Cum ț-ai șternut patu șa vei durmi.

* * *

Maï bire în casa mea nego în palațurile lu at.

* * *

Carle n'are srice, neca nu meare lovì.

* * *

Omu neca portea braghesi și mulțeara cotulea.

* * *

Nu se pote ovotea sluji doi paroni.

* * *

Se feata nu știe jucà, zice che șopățu nu știe cîntà.

* * *

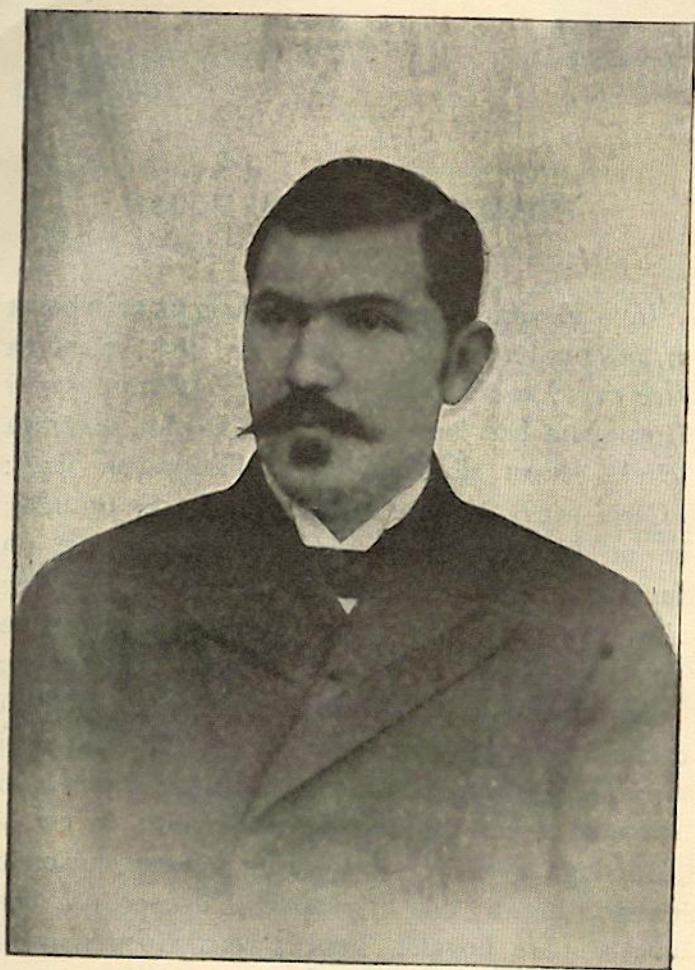
Dupa pust vire corisma.

* * *

Ocliu lu paronu face gras calu.

VA PLĪEARDE CLĪUCI

Lī-a vechī murit lu Țiganu fecior, che lucraveait-a țiganca și n'a șulațeait; și plingaveait-a Țiganu dupa ielī che fost-a ciăce bur, siromahu: țiraveait-a la feciori seli. Ma cași cmoce, cînd lī-a murit ur puli de Țigan, cela mai mușat de sev, prope de ur an, nicdar n'a plingaveait șa chiaro. S'av ciudit celī cari cunoscut-l-av, c'av știvut che lī-a murit fecior ciudea mai mar și musalīț și pametni și n'a plins șa cași cmoce. L-av întreat: «Bire, jacī plinji tu șa chiaro dupa fecioru cеста mai ciudea nego dupa celīalīț, cari inchea ț-av murit: cеста fost-a michițīț, n'ai vut timp se zeliubești șa chiaro cași pe celīalīț?» — Cum nu reaș plinje, che cit mușat și pametăn fost-a cest fecior, cum va verī în rai, ilī va da Svetu-Petru clīuci de rai, neca le țire și cum līi le va da, ie, michițīț le va plīearde, ma se le plīerdure il va bate Domnu pīra ce-l va la Dracu, siromahu!...

JON C. GRĂDIȘTEANU

*Ministru de Lucrur Publiche. E Ins dintre omiri mar lu Rumanie carle
ne-a viziteait pre noi Rumeri. Se intereseà ciudea de noi!*

ȘTORIA LU TIRARU BOGAT

În o zi verit-a la Gospodinu Isus ur tirar bogat și întrebat-l-a: Bure Maestre, ce bire se moreà face ca se se rea puteà dobîndi jivlîenîa de vavîc? Gospodinu Isus li-a zis: «Se vresi fi beiat, observeà leile!» Tiraru zis-a tuncea lu Gospodinu Isus: «Carlî leie?» Ma Gospodinu li-a zis: «Se nu ucizi; se nu faci lucrur de rușire și grumbe; se nu furi; se nu juri pre nepravo; onoreà pe ciâce tev și pre maia tea și liubeaște pre susedu te cași pe tire îns!» Tiraru zis-a tuncea lu Isus «Toate ceaste l-am observeait decînd am fost fetiș. Ce-m faleà inchea? Tuncea Gospodinu Isus îli zice: «Se vreși fi perfect, îmnea, vinde bogațiile teale și dea-le lu siromași și ver vea bogație neștimeitea în cer și viro dupa mire. Ma tiraru cum avzit-a cuvintele ceaste, mes-a dila Gospodinu despereait, che aveaia mare bogație. Tuncea zis-a Gospodinu lu mețați selî: «Amen, zic lu voi, cu grevu va intrà bogatu în cesaria din cer.

PROVERBE

Cire jutea galiira lu aliț poidi, a sea s'o morea țirea legatea.

* * *

Cum svirea folele, șa se morea jucà.

* * *

Docle svirea folele morea se jucà.

* * *

Ce poți astez face nu lasà pe mire.

(Din Jețani, dila Matei Dorici).

PENSIER

Cînd ur narod cunoște limba sea, e șa cași cînd rea vea în mîrea cliuciu lu se părjun.

* * *

Trei lucrur se nu-ț rați: misla renche lu bedastu, bogația renche lu siromahu, veselia renche lu cela ce plînje.

* * *

Se ch'e priatelîu de mliare, nu-l poidi tot.

* * *

Cînd ști nicovală potirpea, cînd ști bît, bate pravo și bire.

* * *

Cea ce vreț neca nu ve fac omiri, nu faceț ni voi lor.

IETICA

O bolea rea chiaro e ietica. Ceasta bolea se
iea vred dila ur bolân la ur om sîr; duche
porteà sachi om veglieà-se de omiri ieticliiv. Ie-
tica rode clièptu lu omu iușto cum metuliu rode
clièptu lu oile. Omu manche cișlieà și plîucheà
cu sinje, potle mai casno reamîrea cu cășăliu și
slabeà saca zi pîra cînd jivlienîa lii se stinje po-
malo-pomalo, iușto cași o lampea care n'are mai
mund petrolîo. Contra lu ieticea omiri mețaț
n'av putut flâ niciurea medijie pîra aștez. Ma
omu ieticliiv se jiveà cu regula și se are curătea
arie, pote se-s fachea mai lunghea jivlienîa de aștez
pre mîre. Cînd aren în căsea ur ieticliiv manche
de tote se cavtan se-l facen neca stașe îns în o
camerea, neca are posuda sea de muncă și bea
de carlii se nu ne țiteain ni de sea robea, de
niș ce e lu bolănu. Il ren pure neca plîucheà
vașic în o posudea iuvea turnan apea. Dupa morta
lu ieticliivu, camera iuvea staț-a ie, va fi mai
mund setimane profumeaitea cu sumpor, se obileà
bire și se-v-o moreà stropi cu acid-fenic și roba
moreà se-v-o arde.

PRE NIȘ

Țiganu vezut-a che ie mai mușat cînd ie obrîț și cum ie s'a înamoreaît de o Țiganchea, vrut-a fi chiaro mușat; ma ie n'a vut pinez za bri-se. In o dumirechea fost-a ie fârde niciur sold. Tuncea, ce a zemislit ie?... neca meare la ur Rumer din paiz, care obriveà cu plache si rugat-l-a se-l rea obrî pre niș. Rumeru vrut-a, ma în misla lui penseait-a neca face pre Țigan se-lî rea treace ațea votea volîa de bri-se pre niș. Și lat-l-a și s'a pus se-lî rea ostîrî obrazu samo cu ațea și cu o brit-vinea, care prope nu talià ni pîra. Il duraveà pe Țigan, cum samo ie știaveà, siromahu! Ma ce putut-a face? Cînd îl briveà, verit-a ur brec lu Rumeru și poșnit-a latra și tuli farea, che crezut-av toț che ie turbat. «Cavtea, ce are brecu cela che lătea șa? — zis-a Rumeru lu ur fecior de sev — fuj! Ma Țiganu zis-a tuncea: borebit îl breacirevâ pre niș, și za ceasta lătea, siromahu!

PROVERBE

Iuvea se svoneà, cia se moreà la misea meare.

* * *

Din ce cîrele lătreà ? C'av și celi betir a lui latrat.

* * *

Lupu peri hiteà, ma chîuda are vāvăc de oi a zecolii.

* * *

Batut sum, nu cuteg plînje.

* * *

Cum mujesc, șa sorbu.

* * *

Flîeru se bate pîra-î cad.

* * *

Galîira-î totea de cîrpe, ma nu se cunoște iuvea-î zecîrpitea.

(Din Jeianî, dila Matei Doricieî).

MEDIJIÏ DE MARE VALOR

Remediu la cășali.

Se țalăea în mici cusur slămea de iecimic și se le cuheă bire pîra ce se fac o zeamea grosea. In ceasta zeamea se pure țucor cristalizeait și se v-o dae bea lu bolănu.

Remediu la ohlădire.

Se pure în ur șmulă cu apha maă munt bobite de țucor, se smeă pode lemun, se pure o lingurițea de rum nuntru, se stepleă bire tot uro cu ato și se bea çad.

Remediu cînd se cirevă arde.

1. E chiaro burea tinta neagra. In locu iueva s'a ars se pure tinteaa și inchea maă mund cînd e rana maă mare și maă dimbochea și valie se va fermeaă bola și usturatu.

2. Ranele facute de oparit ali de ars se remediesc șa: miseain bire o lingurea de ulăe cu o

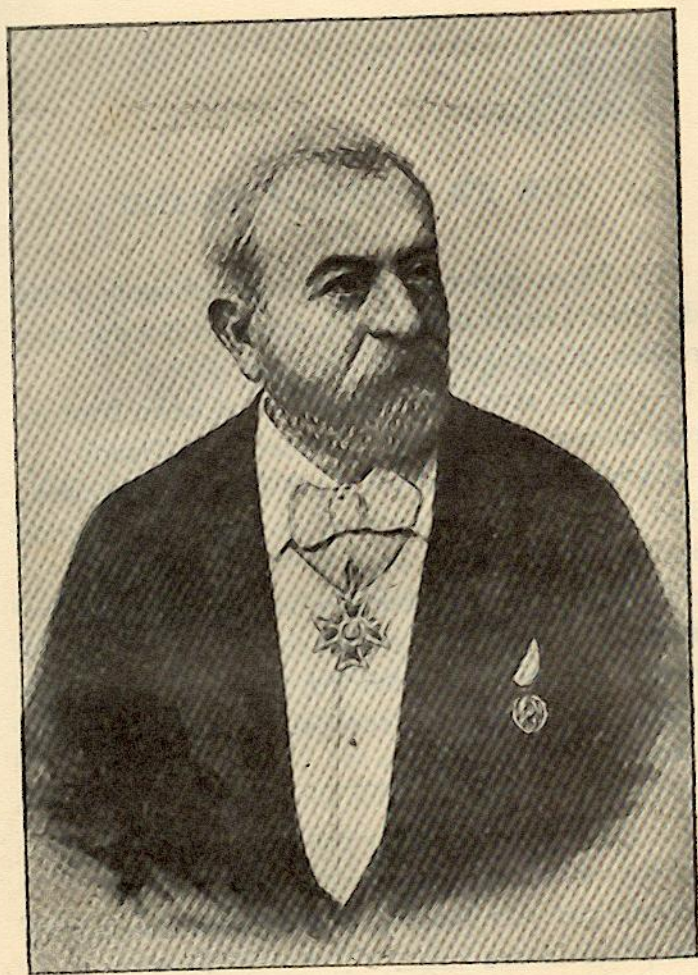
bulanchea de ov pîra cînd se face mașt și maștu facut din ulîe și bulanchea îl puren pre o cîrpea și cu cîrpa pe ranea. Maștu cu cîrpa se gambiea saca zi trei vote și șa remedieain nu samo ranele ceale mici ma și ceale maș.

3. Ranele de ars se majesc cu ulîe, potle se pospesc cu sare chiaro finea. Preste zace minute bola se va fermea și în locu iueva s'a ars nu se va face mihure ni coja nu se va la dila ose.

4. Maștu za celîi carlîi s'av ars se face șa: se lae o lingurea de ulîe, o lingurea de zabilea de porc frișchea, o lingurea de iapnea care nu e stinsea inchea, o lingurea de rachie și o lingurea de țucor ab. Se smisea bire uro cu ațo la ur loc inchea race și cu cesta mașt se majea rana seara și da-mareața.

Remediu za carlîi-s mușcaț de cîr (breci) turbaț.

Medijia e chiaro lihchea de facut, se lae oțet cađ de vir și apea cađea (ma nu chiaro) se spealea rana bire și potle se v-o vinturea cu pama. Potle se tornea pre ranea cîteva caplîe de acid-clorhidric din spițerie.

TEODOR J. BURADA

nascut la 3 Octobru, 1839. E ins dintre Rumaniez carle a viziteait
pre Rumaniezi din tote locurile. Pre la noi fost-a trei-patru vote si e chiar
cunoscut si ilubit de Rumer. Ne-a studieait, cași Maiorescu, limba, uzanțele
și portu nostru.

CUM S'A SPOVEDIT ȚIGANU

Ur Țigan mes-a la ur prevt spovedi-se în postu de Pașt. Prevtu dupa-ce l-a spovedit li-a dat neca roghea 20 «Ciace Nostru».

— Ma se reaş furà ur mnîe, ciț «Ciacea Nostru» reaş moreaî, ruga, prevte? întrebat-a Țiganu.

Cinci «Ciace Nostru» carlii și li-am raciuneait, cînd te-ai spovedit și mnî-ai zis che n'ai vut mnîe za Pașt și c'ai furat ur.

Lasea cea, prevte, busnesc mîrile, dea-m inchea cinci «Ciace Nostru» virde celli-aliț. che ceasta nopte moresc furà inchea ur, potle me voi face priateli cu Domnu și ren jivi cași frați de mîre renche.

SCHIORIȚICHEA

Toni, care s'a jucat pîra tuncea cu fratele sev, vire plînje la sea maie.

Toni. Maio, Pepina mnî-a dat o pașea.

Maia. Porteaia se-li reaî fost da și tu nazat.

Toni. Pa li-am dat-o nazat pe direnche.

UR POSTOLAR

Se zice che a fost ur postolar prope de portunu lu Cesaru.

Cesaru s-a șeteait saca zi prin cale pela casa lu postolaru. Postolaru nicdar nu li-a lat crilașu din cap ni nu lîi s-a poclonit. Vire întrat Cesaru la ie și lîi zice che s-a ofendit pe ie, che nu-lî daie onoru ce-lî meare cași la ur Cesar; dupa ce l-a întrebat, che ce galant om e ie? «Toț omiri prende io meg în davu onoru mev cași lu ur Imperator, samo tu nu vresi nicdar». Clîemat-l-a insuma o zi la tribunal și cu grumbe și reale c vintē l-a întrebat: Che ce nu-lî laie crilașu din cap și che ce nu lîi se clanieà. Ie spus-a lu Cesaru che moreà saca zi zeslujî patru hlebur de pîre. La ceasta întrebat-l-a Cesaru, che ce-lî porteà cîta pîre?... Ie lî-a spus che ur hleb saca zi îlî porteà șie, ur che tornea, ur che posîndeà, ur che hiteà în

gropea. Acmoce Cesaru l-a rugat neca-lî spiegha, că ce va cea zice, ce li-a zis manche.

Acmoce postolaru a posnit spuraveai urea dupa atea. Che cela hleb, ce moreà saca zi şie cavtà che-î lui; cela ce tornea, che moreà turnà lu se ciace şi maie, carlii l-a crescut cînd a fost mic; cela ce posîndea, zice che cela posîndea lu seli fecior, che cînd va fi betîr, che creade şi şteaptea che-l vor jutà; cela ce hiteà în gropea, zice che cela daie lu mulfeara sa dila care ştie che nu va primî mai mund nazat. Cu tot risponu cesta Cesaru fosta contenât l-a trimes casea şi li-a zis: Ț-voi trimete o galiurea grăsea, ma o moresti bire oscubi. Cela mai bogat Ministru ce-a vut Cesaru su sire l-a facut cliemà la sire şi li-a zis: Acmoce am ur lucru care mi-l moresti spure, se nu ştivuri te voi ucide. Dupa ce Cesaru li-a spus cum che ur postolar moreà saca zi cavtà patru hlebur de pîre: ur şie, ur che tornea, ur che posîndea şi ur che hiteà în gropea. Acmoce Cesaru li-a zis: Se nu ştivuri che jaci moreà ie şa ciudea hlebur zeslujî, ehe-l va ucide. Imnea, întreabea pe omir, zis-a Cesaru, şi viro-m spure jaci. Ministru întrebat-a pela tote casele samo pe postolar n-a întrebat. Nicîur om n'a ştivut niş spure-lî. Mes-a Ministru la Cesaru spure che niur om nu li pote spure niş. Cînd avzit-a Cesaru che nu pote şti, tuncea l-a trimes la postolar che neca-l întreabea,

borebit che va ști ie cevà. Ministru mes-a la postolar, întrebat-l-a se rea ști ie cevà spure de lucrurile ce lă-a zis Cesaru. Postolaru a pomislit în sire che borebit îi ceasta galiira pe care o moreà bire oscubi cum a zis Cesaru. Tuncea postolaru zis-a lu Ministru che ie știie, ma nu va spure se nu-lă platire bire. Ministru la cea s'a veselit chiaro și lă-a zis che-lă va da ce cerure. Postalaru dupa ce s'a sigureait pe sire, pe mulieare și pe filă pîră ce vor fi vii și dupa ce Ministru a zis che va da tot ce întreabea, lă-a spus tot urea dupa ațea cași lu Cesaru. Ministru chiaro contenăt mes-a la Cesar și lă-a zis tot cum lă-a zis postolaru și șa scapat-a Ministru de morte. O ațea zi meare Cesaru șeteai-se, iușto prende și manche. Tuncea vezut-a Cesaru pre postolar cum ilă laie crilașu din cap și cum lă se clanieà pîra la pemint. Cesaru l-a întrebat, jacă laie cmoce crilașu din cap și jacă lă se clanieà pîra la pemint. Tuncea postolaru lă-a zis: Cmoce am vream che mnă-ăi dat ca se pot jivî renche.

VIRE VEARA

Cit e vedru, çad, bire!

Comochi se ratea che vire mușatea veara și totea luma írde de veselie. In codru șivast, în sorele çad, pastiru Matei svireà cu mare jalost canțonetele seale din fole și sopeale. Cu oclii prins de milea mesurà tot ce veade su cer și in jalostnea-ï canțonetea fârde speranța ie plinje, siromahu, bola ce v-o are.

E ia lui și milea li-e de roditelii seli și tot paizu li-e drag, rea zletì se rea puteà samo za vedea-l.... Se rea fi samo cita, vred rea uta ie tot paizu, ma misla lu sea draghea Franchița il ucide.... Ia li a jurat che-l liubeaște, ma ioh! cu mladosta nu se jochea.

Lu șa ciudea jur le bate irima chiaro dupa ia....

Lu Franchița nu-li va fi milea de vrur?... Che Matei a mes largo și nu va v-o vedeà....

Și suzele-î tîrlesc pre obraz jos și cançoneta sea
se stinje pomalo, în jalost....

Inchea rea svirî ma plînsu nu-l lăsea....

PROVERBE

Ur lac se în lac hiteà, pac nu se știe iuvea-î; așa
e și cu omu în luma ceasta.

* * *

Benî, știe ie cum jochea-v-o.

* * *

Mușatea featea grumbo se portea.

(Din Jeîlâni tot dila Matei Dorici).

MISLIT-AM...

Il duc pre Țigan la potestat se-l rea osîndi che a furat nușcarlii galiir dila ur Rumer din paiz.

Il cleamea potestatu și-l întreabea: — Bire, Țigane, nu te mai lași mai mund de tatbine, che cavtea, ver intra în pîrjun...

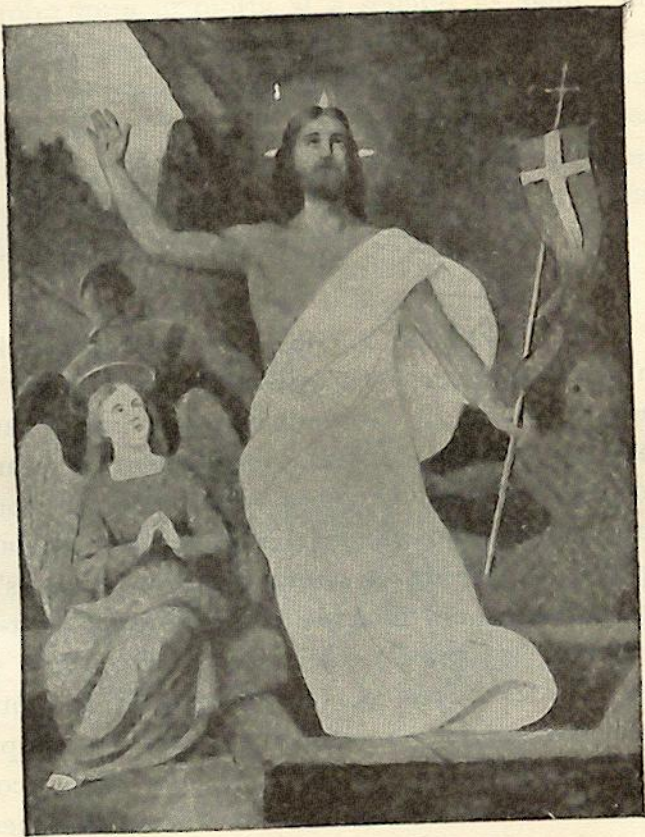
— Ce tatbine, Gospodine Potestate, io n-am facut niciurea tatbinea.

— Cum n'ai facut niciurea tatbinea?... Nu te a cațat omu la galiir?...

— Ma ce, io mes-am fura galiirle seale, Gospodine Potestate?

— Tuncea, ce ai cerșit la hliv?...

— Mislit-am che is gușche nuntru...

CRIST OSCIRSNI

PAȘTILE

Paștile e cea mai mușateă zi dintre tote fetele. In ceastă zi totea luma cristiana festeă cruna lu lucrurile facute de Gospodinu nostru Isus Crist: morta dobînditea de jivot, fundamentu lu veara nostrea cristiana. Dragu și divinu nostru Scapulador fost-a cațat, osîndit și restignit între doi taț. Spoteait și suit de ur narod betîr în pecate s'a dat sufletu pe crij în ceale mai mar bole. Fost-a zecopeait, ma pravița moreait-a se face tare și ieși la videlo. Treia zi, rano damareața, pemintu s'a streșit, grobu s'a resclîis și Gospodinu dupa ce a dobîndit pe reav se digneă din grob ocoleit de ur columbar de svitlost. Gloria cristiana lu ceasta zi ie chiaro mare. Festa ceasta ne va osveti irima vavic, pîra când și sorele se va vedeă che iase și sveideă virde capurile nostre. Astez îrpa lu grobu s-a stacheait, dunche porteă se și

noi neganeain dila noi șcuro grevu lu nesnanosta
și lu decadența în care ne aflam. Astez Crist a
sdrobot forța lu morta și a semirat in lume svi-
tlostu lu sea dignire dintre morț. Se și noi ducen
lumira lu nostrea paminte se o prinden dila ceasta
feste mare, neca ne pote osveti călea lu nostrea
jivlienie. Astez toț Cristiani mar și micî spovedesc
scularea dintre morț lu Gospodinu Isus cu cuvin-
tele: «Crist a oscîrsnit».

FEATA DE CESAR ȘI FILIU LU VEDUVA

Fost-a ovotea cași nicdar, che se nu rea fi nu se rea spuraveai; cînd spirele faceaia fructe și cînd vîrbele faceaia mușate roze; decînd medvizi se bateaia cu codele; de cînd se laveaia lupi de gut cu mnielii și se bușneaia cași frați; decînd se potcoveaia purecele la ur picior cu devet-zace și devet chile de flîer și schacheaia la cer și ne duceaia schîorițe. Fost-a ovotea ur cesar chiaro bogat și tare. Cesaru cesta vut-a ur fecior și o fetița. Și cum s'a pripetit che lî-a murit fecioru l-a zecopeait cu mar speze și cu mare onor cași pre ur cesar. Cînd fost-a dus mortu la baserichea, feata lu cesaru rugat-a che și ia se-l rea meare companieai pîră la țimiter. Feata lu cesaru fost-a chiaro veglia tea de ciăce sev, che pîra tuncea ni sorele nu lî-a vezut obrazi liei, ni vintu nu lî-a batut peri.

Ia s'a meștit în negru și s'a lasat peru resplesit pre spate și șa mes-a cumpaniea pe frate-sev pira la gropea. Și șa meștitea li-a ștat și mai mușat nego atfel, che nu se cuvinteă, ea fost-a chiaro mușatea, che rozele și violițele n'av avut niciur valor renche liei și ia nu le pureaia ni la jajetu cela mic de sev. Cind vezut-a-v-o luma șa delicatea și mușatea, remaș-a cu oculi ciudiț la ia. Și șa de michițea și delicatea ce-a fost, che reaiv-o sorbi în ur șmulū de așea. Luma utat-a mortu și tot: cavtat-av toț samo la ia. Tuncea verit-a ur vint mole și subțire, carle li-a resplesit peritu liei mușat și fin de pe spate. Cum, cum, zecopeait-a mortu și totea luma turnat-s-a cașea. Tot cea votea în cetata cea, flat-s'a o veduvea siromahea. Ia vut-a ur fili, care fost-a bur, umil și cu frichea cași o featea mare. Toț feciori din cetate invidiait-l-av și li-av zemislit reav. Ma nu li-av putut flā niciurea mașe, che se rea putea pure mīra pe ie. Filū lu veduva supereait-a pe toț nobili și cesari cu figura și cu jivotu sev stimeait. Reaī fi pus oculi pe ie, se rea fost fi între miliar omir. Fare de ceasta cuvintā chiaro, chiaro dulce. Tirlit-av cuvintele din gura lui cași mniara. Nicdar nu se rea fost cirevā saturā de ie, cind il scutaia ganeaī. Dila morta lu frate-sev feata nu se flā bire. Ma che va fi urea, ma che va fi așea, ma che va fi deocliu, ma che vrajit-a-vo cireva

și tote babinele care știvu rescîntea și toț dotori n'av putut-o face sirea. Cesarița odocheait-a che filia sea e trudnea. Za niș se juraveaia feata che nu știe la sufletu liei ni o maचे. Cire rea-v-o creade? Folele tradaveaia-v-o. Ma ia nu spura-veaia liј.

Potle, cînd ciăce sev flat-a che filia sea fi-va maie, fărde se rea fi pus cruna pe cap, facut-s-a foc. Mai munt nu li-a vrut scutà ni molitvele, ni niș. Scuzea-se renche de ie mai munt nu s'a putut. Clîemaț-a în segret consiliu lu sea cesarie, che neca spure caștigu ce se rea puteà da lu sea filie za ur șa-v lucru grumb, neca se spealea rușira, ce-a dus ia lu peru șivast lu sev ciăce. Consiliu lu sea cesarie zis-a che se se rea puteà spelà o șa rușire mare, feata morea-se cu morte caștighea. Uri zis-av neca *se arde vie*, aliț che se-li rea scote oculii și neca se goneà în pustinie, neca fie muncațea de animalele divlie, aliț nazat zis-av, che neca se leaghea o irpea de gutu liei și neca se v-o hitea în mare. Toț foșt-a în o mislea che feata moreà fi ucisea. Ma cași o *featea* de cesar, care moreait-a face pecatu cu ur om, care inchea moreà fi plierdut, cel om moreait-a fi filiu lu veduva zato che feata nu vrea se spure pe cela cu care facut-a pecatu și che consiliu lu sea cesarie nu-l pote fla. Cum a zis, șa și făcut-av. Cesaru urdineait-a și valie foșt-a dusea o mare bicivea și pus-a neca-v-o

MIHAIL VLĂDESCU

Ministru de Scole.

nemajeà cu catram. Și dupa ce pus-a pe feata sa cu filiu lu veduva în bicivea, urdineait-a nece se zecepeà bicîva bire și pocle hitit-a-v-o în mare. Ma cînd av zecepeait bicîva, urea din camalierele lu feata de cesar, care fost-a mai burea la irimea, mes-a pe scuns printre lucrurile de viai și li-a dat pe scuns ur fațol de meare, do peche și ur buchec de așea Sricea che niciur n'a vezut-o. S'a dus bicîva pre așea trei zile și trei nopt fârde se se rea fermeai iuveavà. Merinda din bicîva s'a finit. Siromașna feată plînjeaia che a-v-o osîndit pe nepravo, che-ț prichineaia irima, ma siromahu fecior, fârde mașe ca și ia, consoleait-a-v-o și n'-a-v-o lasat ca *se-s rea* pliearde speranța dila Domnu. Cînd, ce se vedeț? Patra zi, rano damareata, bicîva s'a lovit de o mare îrpea și spart-s-a che bicîva dusea fost-a de vint și de valur la crai. Eșit-av tuncea pe uscat, siromași, zehvalit-av lu Domnu, che li-a scapat zilele și che l-a dat grația nece vedu inchea ovotea zia din lume. Mes-av pe o cașița și intrat-av în o boșchea.

Ancea lat-a-v o cașița și mes-av.... mes, pira ce av vezut che s'a rescliis o mușateia ramnița. In ramnița ceasta flat-av nușcarlii chiaro mușate case, în trușă lu carlii case fost-av tot roze și violețe. Tote lucrurile din ceastea casea fost-av reguleaite cu mare gust. Niș nu faleaia în ceaste case. Samo se rea fi vrut cevà, fost-a dosta urdinea

și zaino s'av facut. Ancea iușto fost-a: pure-te scande, digneà-te scande. Trecut-av ciudea ani dila ceasta pripetire și cesaru s'a utat de filia sea. Feata de cesar și filiu lu veduva s'av înamoreanit ur de at și s'av spravit scupa. Ni ur ni at nu s'a caieait mai casno de cesta lucru. Vezi che ie în tota sa jivlienie nicdar n'a cunoscut muliare pira tuncea. Curat fost-a cum l-a nascut maia, și ie flat-a și pre feata lu cesaru șa curatea. Fetu cu care fost-a trudnea feata, cînd a gonit-o ciace-sev, s'a nascut și facut-s-a un fet chiaro... chiaro mușat. Cum av ieli trecaveait bire, utat-av mizeriele ceale ce-av trecut. Providența lu Domnu li-a aparat de reale. Samo cita che pe colo nu s'a flat ni puli de om, che reaî fi crezut che ști, iueva se fineà luma. In o zi mes-a cesaru, ciace lu feata, în lov. Ie vut-a curaiu intrà în boșchea mai munt nego atea-votea. Și cum ie loviveait-a, s'a plierdut în boșchea. Mnat-a cași ur orb, cerșit-a în jos și sus calița se rea puteà ieși farea din boșchea, ma n'a putut-o fla. Cînd, ce vezut-a ie? Cum a ie mnaveait șa, vezut-a ramnița cu casele. Ie s'a ciudit cînd vezut-a șa mușate case într'o șa divlie boșchea. Se vrut-a, se n'a vrut, moreait-a meare colò, che ciudea timp n'a lasat janele pe oclîi. Manche tremes-a pe se camalier, care nu s'a lasat de ie ni ur minut. Ie s'a ritorneait și spus-a lu cesaru, che ie primit colò în

cașea cu burea irimea. Cum intrat-a cesaru în cașea, tremes-a pe camalier în cuhinie coce ur liepur, pe care l-a cațat. Dupa ce-a pus liepuru pe gradele la foc, colo uta-l-a, che ce-a vezut și ce-a avzit ie l-a facut ciudea ciudi.

Tote lucrurile ganeaia în casa cea; iușto și olele și clistile de foc. Pe ognișta cea fost-av do ole puse la foc. Ceaste ole se svadia urea cu ațea. Camalieru lu cesaru avzit-a cum s'av svadiveait ceale ole: «Fea, tu cu ușne mar, dea-te la obandea che tu ai cuheait dosta.— Ma dea-te tu la obandea, larghinea ce ști tu, che av cuheait și budilele din tire»... și cum a cascăt camalieru gura la iale, uta-a și liepur și tot. Cînd s'a domislit camalieru lu cesaru, vezut-a che liepuru s'a rescuheait. Se iuhcheaia și scuteaia, siromahu, che-li reaî fi plîns de milea. Feata lu cesaru consoleait-l-a și li-a zis che va ruga pe cesaru neca-li oprostea za cest pecat. Pogle, trimes-a și cliemaț-a, pe cesaru în casa cea mare. Ancea, cum av ganeait, gospodaru din cașea urdineait-a lu scandu neca se pure la se loc za munca. Cesaru remas-a cași marmura, când a vezut scandu che vire îns. Piațele, lingurile și ceale ațe lucrur, cu carlii se mărînchea, cu comandanți lor, carlii le pureaia pe saca la se loc. Verit-av manestrele și muncat-av. Dupa ce av finit munca, șezut-av ganeaî, când în loc se se rea digni scandu, vezut-av che lingurile

poșnit-av jucà pre scând. Capitanu l-a suit, ma iale n'av scutaț de cuvintu sev. Cesàru n'a observeait, che ganeait-a cu filiu lu gospodaru, ur fecior res-gliățat și superb che te trageaia irima ganeaï cu ie. Tuncea gospodaru neca face mir zis-a: «Nu se pote che cesàru facut-a șa lucru. N'are la cire se rea fi — odgovorita capitanu de lingur, moreain il obahaieaï. Nu te bedari maï munt, lă-a zis gospodaru, aide dignea scându și fuj de ăncea. Cum avzit-a cesàru ceale ce-av ganeait capitanu, cerut-a neca fie obahaieait, che se nu rea misli c'a furăț ie ceva; che ie nu s'a știvut criv. Tuncea, cînd lă-a tras obuchea din picior, căzut-a lingura cerșitea din scornă lu cesaru.

Moreaiț ști che gospodaru de căsea s'a ganeait cu capitanu de lingur, che neca face lu cesaru rușira ceasta. Cesaru s'a facut jut cași țichinu și zis-a: «Rateăț, Domnu, miraculu tev, nu știvu pe sufletu mev c'am furat cevà. N'am pus io lingura în șcornie». Cum nu știț voi, de lingurea, zis-a mulțeara lu gospodaru, șa nu știvu ni io pira aștez cu cire am facut cesta fecior Tuncea cunoscut-s-av valie și lat-s-av în brațe și scuzeait-s-av ur pe at. Feata de cesar zehvalit-a potle lu cesàru che lă-a dat Domnu misla che a pus în bicivea scupa cu ia, pe jurele cu carle ia s'a spravit scupa; che ie s'a namoreait în ia, a lăubit-o și cavtat-a v-o cași pe o mulțeara fidelea. Cesàru n'a știvut

cum rea-v-o consoleai, zato che cunoscut-a che
n'a fost crivea. Hvalit-a și pe omu lîei che s'a
purtat mușat și bire cu sea featea și cu toț scupa
s'av riturneait la palațu lu cesaru și glorieait-av
pe Domnu che necrivîta a supereait,

Și io am zeiezdît pre o șea

Și spus-v-am șa.

CUM PUTEN FI SÎR

Curat jivotu și casa iueva stan și jivin, cu roba acomodeaitea cu timpu si cu hranea dostea noi înso vașic pronț se ne borin contra lu cîudea cauze ce ne rar putea strica jivotu nostru sîr, cesta regal nestimeait lu jivlîenia nostrea.

Apa, fără de care omu nu pote jivi pe cest pemint, e burea samo tuncea cînd e bistrea, cînd are gust, cînd e race și cînd tîrlea din vruli din-boche, bire zidite și largo de case și paizur, che apa pote cîudea vote cauzea cîudea bole periculose.

Baniurile facute cu regula în apele ce tîrlesc, cași în casele nostre, nu samo ne fac curat jivotu nostru, ma inchea-l fac tare neca pote lucrà tote lucrurile ce ne portesc în ceasta lume. Predizi noștri Romani car faceaia chiaro cîudea baniur ne pote fi primer.

Laptele e hrana de mare valor, ce nu rea por-teaî fali dila scându lu bogatu caşi dila scându lu siromahu. Che e lihç şi piajeait, ie face bire lu toţ omiri, tirar şi betîr. Şi maî chiaro lu celi omir carlii-s bolni.

Beinturile carlii aru spirit în sire, îi mai mund cauza che jivotu nostru slabeà vred fâr de noi se ştin şi ne cauzesc ciudea bole carlii se remediesc cu grevu, dintre carlii ure din mare nesrice, trecu dila roditeli la fili. Nu fiţ lacom, se vreţ fi sir voi şi feciori vostri. Viţu de beicut e din ceale maî degradeaite viţie.— Ie pure pe om cînd e beat maî jos nego blaghele; îli face bolân jivotu şi îli strichea bogaţia.— Feciori is samo tuncea cu pravo ricunosceņ lu seli roditeli, cînd maia îli daie suje lapte la liei sir, iueva primeà hrana cea maî burea şi maî acomodeaitea lu se tirar jivot.

Şcola e locu iueva fecioru dosta mare meătea ceale pîrve lucrur bure ce-li portea în sea jivlienie, fârde carlii cînd rea fi mare rea jivi cu grevu. O şcolea burea moreà fi lumireaitea bire şi se fie cât se pote maî mare şi comodea, potle maiestru moreà cavta se rea putea dobândi cu primere bure şi cu ate lucrur muşate pe feciori carlii megu la scolea.

Mulicara e vavic maî slabea şi se v-o moreà cavtà si spareaî de lucrur greale şi trudne, maî chiaro se v-o moreà veglia si spareaî, cînd se ştie

che ie grea. Iale nasc feciori, iale li cavtu, iale cavtu gospodaria din casea, iale fac muncatu, pe care se nu-l rea face bire, ciudea vote rea putea decipeai tota familia din casea. Cum vedeț mulieara face ciudea la o casea și iale moresc fi cavtate și rispetaite cât se pote mai munt.

PASTIR RUMANIEZ

Vocabular Istriano-Român

VOCABULAR ISTRIANO-ROMÂN

coprinzînd cuvintele și formele proprii dialectului întrebuițate
în acest almanah.

ABREVIATIUNI

a. r.	așa renche (etc.)
adv. adverb,	pluralet., pluraletant, uzitat numai la plural
aj., ajectic	v., verb
conj., conjucție	s., substantiv
dim., diminutiv	s. f., substantiv feminin
num., numeral	s. m., substantiv masculin
pron, prenume	s. n., substantiv neutru
prep., prepoziție	singularent., singularetant.

NB. — Ortografia întrebuițată în această lucrare e cea fonetică, în sensul strîns al cuvîntului. Relevăm aici numai sonorile particulare din dialectul istriian:

1) *A* accentuat are un sunet parlicular ce s'ar putea transcrie prin *ûa*, dar pe care noi l-am transcriș prin *ă* (punctat): aț citit *ûat*, scapaț citit scap^uat etc. De multe ori această rostire e aproape insensibilă. Ortografierea prin *oa* — cum face d-l Weigand — nu corăspunde realității fonetice.

2) Sonul *l* îmmuiat, corăspunzînd italianului *gl*, maghiarului și croatului *lj*, l-am transcriș prin *li*: *liure*, *plîr*, *ocliu*, *ureaclic*, *galîira* etc.

3) Sonul *n* nazal, corăspunzînd italianului *gn*, maghiarocroatului *nj*, l-am transcriș prin *ni*: *mnî-e*, *mnîel*, *campanîe*, *cumpanîeai*, *mnîeare*, formă secundară pentru *mlîeare*.

4) Sunetul nostru închis *i* nu se pronunță nici ca *î* nici ca *ă*, ci are un sunet intermediar între aceste două. Noi l-am transcriș prin *î*.

A

acmoce, adv., acum
adoresc — adoreaî — adoreaît,
v., ador.
aflu — afla — și fla — aflat și
flaț, v., aflu
ali, conj., sau
anunțesc — anunțeaî — anun-
țeaît, v., anunț
ancea, adv., aicea

B

babinea, format dela baba,
babă
baitea, s., colibă
bandea, s., parte, lature; lao-
bandea, adv., laoparte
banderea, s., stindard
banî, s. n., bae
baserichea, s. f., biserică
bedaresc — bedarî — bedarit,
v., a se prostî
beîat, pl. beîalîț aj., fericit
Beci, n. p., Viena
bedast, aj., prost
betîr, aj. bătrîn
bicîvea, s. f., butie
bicîvar, s. m., dogar
biancherie, s. f., albiturî, ru-
fărie
bire, adv., bine
birșlian, s. m., îderă
biscop, s. m., episcop
bistrû, aj., limpede, clar
bit, s., ciocan
blăv, aj., albastru
bobița, s. f., grăunte

bolăn, f. bolnea, aj., bolnav
bolea, s. f., boală, morb, du-
rere
boresc — bori — borit, v. lupt
(mă)
boșchea, s. f., pădure
bragheșe, s. pluralet., panta-
loni
brec, s. m., ciine
brig, s. n., deal, colină
buchec, s. n., buriu, vas de
lemn
bucvea, s. f., fag
budile, s. pluralet., mațe, mă-
runtae, intestine
bulanchea, s. f., gălbenuș
busnesc — busni — busnit, v.
sărut, pup.

C

cadesc — cacadeaî — caca-
deait, v., a cîdcîdăci (găina)
caîțe, s. fem. dem., cărare
camalîer, s. m., camerier
campanîe, s. f. cîmpie
canțonetea, s. f., doină, cîntec
caplîe, s. f., picătură
cășălî, s. f., tuse
caștighesc — caștigheaî —
caștigheaît, v., pedeptesec
caștig, s. n., pedeapsă
caț — cața — cațaț v., prind
primesc, apuc
cavt — cavta — cavtaț, v., caut,
privesc
cerșesc — cerși — cerșit, v.,
caut
cesar, s. m., împărat

cesarie, s. f., imperiū, împărăție
cesarițea, s. f., împărăteasă
ceștchia, pr. dem., aceștia
Cetărtăc, s. m. Jo
chiudea, s. f., nărav
chiaro, adv., foarte
cia, adv. aci
ciace, s. m., tată
cîre, pr. intreb., cine
ciudea, aject. inv., mult
ciudesc — ciudî — ciudit (se),
v., mă mir
cîre, s. m. cîine
cîrst, s. n., botez, botejune
clanîesc — clanîeai — clănîeait, v., închin
clîem — clîemă — clîemat, v., chem
clîucî, s. m., chee
cmoce vezî acmoce
cocot, s. f., cocoș
columbar, s. aureolă, nimb.
cerc, cearcăn
comandesc — comandeaî — comandeaît, comand
comochi, adv. abiă
corisma, s. f. păresimî
cotulea, s. f., fustă
craî, s. m. țarm, mal
cralî, s. m., rege
crij, s. n. cruce
crilaș, s. n., pălărie
cristian, s. m., creștin
criv, aj, culpabil
crunea, s. f. coroană
cuc — cucă — cucat, v., culc
cuhesc — cuheaî — cuheaît, v., fiert

cumpanîe, s. f. societate
cus, s. n., bucată
cuteg — cutezà — cutezat, v.,
cutez, mă încumet
cvarăt, s. n., patrar.

D

deblea, s. f., arbor
decipesc — decipeai — decipeait, v., stric.
dende, adv., de unde
desnea, s., dreapta (mîna)
descuraicait, s. n., descurajare
desperesc — despereaî — despereaît, v., despez
devet, num., nouă
dezonoresc — dezonoreaî — dezonoreaît, v., dezonorez
dignesc — digni — dignit, v., ridic, scol, înalț
dinboco, adv., adănc (adăncime)
direnche, adv., dinainte
disesc — disi — disit, v., a mirosi
divertiment, s. n., petrecere, distracție
diz, art. dizi, s. pluralet., moșî, bunî
dobîndesc — dobîndi — dobîndit, v., înving, cîștig
docle, adv., pînă cînd
domislesc — domisli — domisliit, v., desmetecesc
dosta, adv., destul
dulîce, aj., dulce.

E

ered, s. m., moștenitor, erede.

F

falesc — fali — falit, v., greșesc lipsesc.
falea—faleai—faleait, v. unpr., lipsește
famee, s. f., familie
farea, adv., afară
fârde, prep., fără, fără de
fașol, s. n., basmă
fermesc—fermeai—fermeait, v., opresc
festeaa, s. f., sărbătorea
fetea, s. f., felie, bucată
flă, vezi aflu-aflare
funtirea, s. f., tîntîna
furest, aj., străin.

G

gambiesc — gambieai—gambieait, v., schimb, modific
ganesc — ganeai — ganeait, v., vorbesc
gloriesc — glorieai—glorieait, v., glorific, preamăresc
gospodin, s. m., domn
gradele, s. pluralet., grătar
grevu, aj., greu
grob, s. n., mormînt
grumb, aj., urît, detestabil
gușt, aj., des.

H

hitesc — hiti — hitit, v., arunc
hlad, s. n., umbră
hleab, s. n., o bucată de pâne cam de 2 kl.
hliv, s. n., (coteș)
hrast, s. n., stejar
hvalesc—hvali—hvalit, v., laud

I

ie, pr. per., el; fem. ia, ea pl.
ielî, iale
iapnea, s. f., var
iardin, s. n., grădină
iecimic, s. n., orz
ielvea s. f., brad.
ietichea, s. f., oftică
ieticliv, aj., ofticos
inchea, adv., încă
insuma, conj., așa dară
istoc, s. n., răsărit
irimea, s. f., inimă
iuhchesc (mă) — iuhcheai (se)
iuhcheait, vieta
iușto, chîar, tocma
iuea, adv., unde
iueavă, adv., undevă
Ive, n. pr., Ion.

Î

îli, pron. de dativ, îi
îmn — îmnă — îmnaț, v., umblu, merg
înamoresc—înamoreai—înamoreait (se), v., a se amoreza
încuntresc — încuntreai—încuntreait, v., întîmpin, întîlnesc
înfrișchesc — infrișcheai — infrișcheait, v., răcoresc
înjivotesc—înjivoti—înjivotit, v., îtrupez, încarnez
învadiesc — invidieai — invidieait, v., invidiez
îns, aj., singur

is, ști, e, isno, isteț, is v., sunt,
ești, e
îrpea, s. f., piatră.

J

jacî, partic. interog., de ce ?
jajet, s. n., deget
jalic, aj., puțin
jalost, s. f., jale
jalostăn, aj., fem. jalostnea,
dușos, întristat
janea, s. f. sprinceană
jelie, s. f., dor
jivlenie, s. f., viață
jivesc — jivi — jivit, v., trăesc
jivot, s. n., corp
jure, aj., june, tânăr
jut — jută — jutat, v., ajut.

L

larghesc — largheaî — lar-
gheaît, v., depărtez
largo, adv., departe
lihco, aj., ușor
lij, s. n., minciună
leagăr, s. n., leagăn
leagăr — legără — legarat, v.,
leagăn
leie, s. f., lege
lemun, s. m., lămie
lîepur, s. m., îepure
lișîtea, s. f. vulpe
lîubesc — lîubi — lîubit, v.,
îubesc.
lovăț, s. m. vînător
lovesc — lovi — lovit, v., vînez
lov, s. n., vînătoare

lume, s. n., nume
lumirea, s. f. luminare
Lur, s. f. Lunî (ziua)

M

machesc — macheaî — mache-
aît, v., pătez
maestru, s. m., învățător
maie, s. f., mamă
mache, s. f., pată
manestrea, s., bucate
mañche, adv. timp., înainte
mărînc — muncà — muncat,
v., mănînc
mast, s. n., unsoare
me vezî mev.
medijie, s. f., medicament,
doftorie
medvid, s. n., urs
meg — meare — mes, v.,
merg
meșesc — mești — meștit, v.,
îmbrac, învăsc
metulî, s. n., luvăr, iarba care
produce oilor gălbează
meț — mețà — mețat, v., învăț
mețat, s. m., învățăcel, dis-
cipol
m. pr. dat, -mî
mev (si me), f. mea pl. melî,
-meale pr. pos., mieû.
michițîț, aj. dem., mititel.
mihur, s., bășică
millar, num., mie
mir, s. n., pace
mîră, s. f., mînă
misesc — misi — misit, v., fră-
mînt

mislesc — misli — mislit, v.,
cuget
mislea, s. f., gând
mladost, s. f., tinerete
mnat vezî îmn, îmnaț
mojlîani, s., pluralet, creer
molitvea, s. f. rugăciune
moresc moreai — moreait, v.,
trebuesc
mucenic, s. m., martir
muige, a mulge
mujesc — mujl — mujit (Je-
iăni), v., mulg
mulieare, s. f., muere, femee
muncă vezî mărinc.
munt saū mund, mult. Azi e
uzitat numai în expresia
adverbială mai munt, mai
mult. Incolo e înlocuit prin
invariabilul cîudea.
mușat aj. plur. mușaliț, frumos.

N

nanca, adv., nici
napast, s. f., încercare, ten-
tațiune
narod, s. n., popor
nazat, ad. iaraș
neav, s. n, nea, zăpadă
neca, conj., ca să
neganîesc — neganîcaî — ne-
ganîcait, v., alung
nego, adv., decît
nemajesc — nemajeaî — ne-
majeait, v., ung., murdaresc
nesnanost, s. f., ignoranță
nestimesc — nestimeaî — ne-
stimeaî, v., a nu prețui

netesc — neteci — netecit, v.,
umflu
nesrice, s. f. nefericire
ni adv. nič.
nicdar, adv., niciodată
niș, pr, nimic
nușcarlii, pr. ind., niște.

O

obresc — obri — obrît, a
rade
obuche, s. f., încălțăminte
obahaieaî, v., a cercetă, a in-
specta
obilesc — obili — obilit, v., vă-
ruesc
ocolesc — ocoleaî — ocoleait,
v., împrejmuesc, ocolesc
ocolo, adv., împrejur
ofendesc — ofendi — ofendit,
v., ofensez, supăr
ognistea, s. f., vatră
odgovoresc — odgovori —
odgovorit, v., răspund
oprostesc — oprosti — opro-
stit, v., ăert
osclubesc — osclubi — osclubit,
v., a jumuli.
otaresc — otari — otarit, v.,
șterg
ostîrjesc — ostîrji — ostîrjit,
v., răzuesc,
osvetesc — osveti — osvetit,
v., luminez
ornesc — orneaî — orneaî,
v., ornez, înfrumusețez, de-
corez
ovotea, adv. odată.

Vocabular Istriano-Român

VOCABULAR ISTRIANO-ROMÂN

coprinzînd cuvintele și formele proprii dialectului întrebuițate în acest almanah.

ABREVIATIUNI

a. r.	așa renche (etc.)
adv. adverb,	pluralet., pluraletant, uzitat numai la plural
aj., ajectic	v., verb
conj., conjucție	s., substantiv
dim., diminutiv	s. f., substantiv feminin
num., numeral	s. m., substantiv masculin
pron, prenume	s. n., substantiv neutru
prep., prepoziție	singularent., singularetant.

NB. — Ortografia întrebuițată în această lucrare e cea fonetică, în sensul strîns al cuvîntului. Relevăm aici numai sonorile particulare din dialectul istriian:

1) *A* accentuat are un sunet parlicular ce s'ar putea transcrie prin *ûa*, dar pe care noi l-am transcriș prin *ă* (punctat): aț citit *ûat*, scapăț citit scap^uat etc. De multe ori această rostire e aproape insensibilă. Ortografierea prin *oa* — cum face d-l Weigand — nu corăspunde realității fonetice.

2) Sonul *l* îmmuiat, corăspunzînd italianului *gl*, maghiarului și croatului *lj*, l-am transcriș prin *li*: *liure*, *plîr*, *ocliu*, *ureaclic*, *galîira* etc.

3) Sonul *n* nazal, corăspunzînd italianului *gn*, maghiarocroatului *nj*, l-am transcriș prin *nî*: *mnî-e*, *mnîel*, *campanîe*, *cumpanîea*, *mnîeare*, formă secundară pentru *mlîeare*.

4) Sunetul nostru închis *î* nu se pronunță nici ca *î* nici ca *ă*, ci are un sunet intermediar între aceste două. Noi l-am transcriș prin *î*.

A

acmoce, adv., acum
adoresc — adoreaî — adoreaît,
v., ador.
aflu — afla — și fla — aflat și
flaț, v., aflu
ali, conj., sau
anunțesc — anunțeaî — anun-
țeaît, v., anunț
ancea, adv., aicea

B

babinea, format dela baba,
babă
baitea, s., colibă
bandea, s., parte, lature; lao-
bandea, adv., laoparte
banderea, s., stindard
banî, s. n., bae
baserichea, s. f., biserică
bedaresc — bedarî — bedarit,
v., a se prostî
beîat, pl. beîalîț aj., fericit
Beci, n. p., Viena
bedast, aj., prost
betîr, aj. bătrîn
bicîvea, s. f., butie
bicîvar, s. m., dogar
biancherie, s. f., albiturî, ru-
fărie
bire, adv., bine
birșlian, s. m., îderă
biscop, s. m., episcop
bistrû, aj., limpede, clar
bit, s., ciocan
blăv, aj., albastru
bobița, s. f., grăunte

bolân, f. bolnea, aj., bolnav
bolea, s. f., boală, morb, du-
rere
boresc — bori — borit, v. lupt
(mă)
boșchea, s. f., pădure
bragheșe, s. pluralet., panta-
loni
brec, s. m., ciine
brig, s. n., deal, colină
buchec, s. n., buriu, vas de
lemn
bucvea, s. f., fag
budile, s. pluralet., mațe, mă-
runtae, intestine
bulanchea, s. f., gălbenuș
busnesc — busni — busnit, v.
sărut, pup.

C

cadadesc — cacadeaî — caca-
deait, v., a cîdcîdăci (găina)
caîița, s. fem. dem., cărare
camalîer, s. m., camerier
campanîe, s. f. cîmpie
canțonetea, s. f., doină, cîntec
caplîe, s. f., picătură
cășălî, s. f., tuse
caștighesc — caștigheaî —
caștigheaît, v., pedeptesec
caștig, s. n., pedeapsă
caț — cața — cațaț v., prind
primesc, apuc
cavt — cavta — cavtaț, v., caut,
privesc
cerșesc — cerși — cerșit, v.,
caut
cesar, s. m., împărat

cesarie, s. f., imperiū, împărăție
cesarițea, s. f., împărăteasă
ceșchia, pr. dem., aceștia
Cetărtăc, s. m. Jo
chiudea, s. f., nărav
chiaro, adv., foarte
cia, adv. aci
ciace, s. m., tată
cîre, pr. intreb., cine
ciudea, aject. inv., mult
ciudesc — ciudî — ciudit (se),
v., mă mir
cîre, s. m. cîine
cîrst, s. n., botez, botejune
clanîesc — clanîeai — clănîeait, v., închin
clîem — clîemă — clîemat, v., chem
clîucî, s. m., chee
cmoce vezî acmoce
cocot, s. f., cocoș
columbar, s. aureolă, nimb.
cerc, cearcăn
comandesc — comandeaî — comandeaît, comand
comochi, adv. abia
corisma, s. f. păresimî
cotulea, s. f., fustă
craî, s. m. țarm, mal
cralî, s. m., rege
crij, s. n. cruce
crilaș, s. n., pălărie
cristian, s. m., creștin
criv, aj, culpabil
crunea, s. f. coroană
cuc — cucă — cucat, v., culc
cuhesc — cuheaî — cuheaît, v., fiert

cumpanie, s. f. societate
cus, s. n., bucată
cuteg — cutezà — cutezat, v.,
cutez, mă încumet
cvarăt, s. n., patrar.

D

deblea, s. f., arbor
decipesc — decipeai — decipeait, v., stric.
dende, adv., de unde
desnea, s., dreapta (mîna)
descuraicait, s. n., descurajare
desperesc — despereaî — despereaît, v., despez
devet, num., nouă
dezonoresc — dezonoreaî — dezonoreaît, v., dezonorez
dignesc — digni — dignit, v., ridic, scol, înalț
dinboco, adv., adănc (adăncime)
direnche, adv., dinainte
disesc — disi — disit, v., a mirosi
divertiment, s. n., petrecere, distracție
diz, art. dizi, s. pluralet., moșî, bunî
dobîndesc — dobîndi — dobîndit, v., înving, cîștig
docle, adv., pînă cînd
domislesc — domisli — domisliit, v., desmetecesc
dosta, adv., destul
dulice, aj, dulce.

E

ered, s. m., moștenitor, erede.

F

falesc — fali — falit, v., greșesc lipsesc.
falea—faleai—faleait, v. unpr., lipsește
famee, s. f., familie
farea, adv., afară
fârde, prep., fără, fără de
fașol, s. n., basmă
fermesc—fermeai—fermeait, v., opresc
festeia, s. f., sărbătorea
fetea, s. f., felie, bucată
flă, vezi aflu-aflare
funtirea, s. f., tîntînă
furest, aj., străin.

G

gambiesc — gambieai — gambieait, v., schimb, modific
ganesc — ganeai — ganeait, v., vorbesc
gloriesc — glorieai — glorieait, v., glorific, preamăresc
gospodin, s. m., domn
gradele, s. pluralet., grătar
grevu, aj., greș
grob, s. n., mormînt
grumb, aj., urît, detestabil
gușt, aj., des.

H

hitesc — hiti — hitit, v., arunc
hlad, s. n., umbră
hleab, s. n., o bucată de pâne cam de 2 kl.
hliv, s. n., (coteș)
hrast, s. n., stejar
hvalesc — hvali — hvalit, v., laud

I

ie, pr. per., el; fem. ia, ea pl.
ielî, fale
iapnea, s. f., var
iardin, s. n., grădină
iecimic, s. n., orz
ielvea s. f., brad.
ietichea, s. f., oftică
ieticliv, aj., ofticos
inchea, adv., încă
insuma, conj., așa dară
istoc, s. n., răsărit
irimea, s. f., inimă
iuhchesc (mă) — iuhcheai (se)
iuhcheait, vieta
iușto, chîar, tocma
iuea, adv., unde
iueavă, adv., undevă
Ive, n. pr., Ion.

Î

îlî, pron. de dativ, îi
îmn — îmnă — îmnaț, v., umblu, merg
înamoresc — înamoreai — înamoreait (se), v., a se amoreza
încuntresc — încuntreai — încuntreait, v., întîmpin, întîlnesc
înfrișchesc — înfrișcheai — înfrișcheait, v., răcoresc
înjivotesc — înjivoti — înjivotit, v., îtrupez, încarnez
învadiesc — învidieai — învidieait, v., învidiez
îns, aj., singur

is, ști, e, isno, isteț, is v., sunt,
ești, e
îrpea, s. f., piatră.

J

jacî, partic. interog., de ce ?
jajet, s. n., deget
jalic, aj., puțin
jalost, s. f., jale
jalostăn, aj., fem. jalostnea,
dușos, întristat
janea, s. f. sprinceană
jelie, s. f., dor
jivlenie, s. f., viață
jivesc — jivi — jivit, v., trăesc
jivot, s. n., corp
jure, aj., june, tânăr
jut — jută — jutat, v., ajut.

L

larghesc — largheaî — lar-
gheaît, v., depărtez
largo, adv., departe
lihco, aj., ușor
lij, s. n., minciună
leagăr, s. n., leagăn
leagăr — legără — legarat, v.,
leagăn
leie, s. f., lege
lemun, s. m., lămie
lîepur, s. m., îepure
lișîtea, s. f. vulpe
lîubesc — lîubi — lîubit, v.,
îubesc.
lovăț, s. m. vînător
lovesc — lovi — lovit, v., vînez
lov, s. n., vînătoare

lume, s. n., nume
lumirea, s. f. luminare
Lur, s. f. Lunî (ziua)

M

machesc — macheaî — mache-
aît, v., pătez
maestru, s. m., învățător
maie, s. f., mamă
mache, s. f., pată
manestrea, s., bucate
manche, adv. timp., înainte
mărînc — muncă — muncat,
v., mănînc
mast, s. n., unsoare
me vezî mev.
medijie, s. f., medicament,
doftorie
medvid, s. n., urs
meg — meare — mes, v.,
merg
meșesc — mești — meștit, v.,
îmbrac, învăsc
metulî, s. n., luvăr, iarba care
produce oilor gălbează
meț — meță — mețat, v., învăț
mețat, s. m., învățăcel, dis-
cipol
m. pr. dat, -mî
mev (si me), f. mea pl. melî,
-meale pr. pos., mieă.
michițiț, aj. dem., mititel.
mihur, s., bășică
millar, num., mie
mir, s. n., pace
mîră, s. f., mînă
misesc — misi — misit, v., fră-
mînt

mislesc — misli — mislit, v.,
cuget
mislea, s. f., gând
mladost, s. f., tinerete
mnat vezi îmn, îmnaț
mojlîani, s., pluralet, creer
molitvea, s. f. rugăciune
moresc moreai — moreait, v.,
trebuesc
mucenic, s. m., martir
muige, a mulge
mujesc — mujl — mujit (Je-
iăni), v., mulg
mulieare, s. f., muere, femee
muncă vezi mărinc.
munt saū mund, mult. Azi e
uzitat numai în expresia
adverbială mai munt, mai
mult. Incolo e înlocuit prin
invariabilul cūdea.
mușat aj. plur. mușaliț, frumos.

N

nanca, adv., nici
napast, s. f., încercare, ten-
tațiune
narod, s. n., popor
nazat, ad. iaraș
neav, s. n, nea, zăpadă
neca, conj., ca să
neganieșc — neganîcaî — ne-
ganîcaî, v., alung
nego, adv., decît
nemajesc — nemajeai — ne-
majeait, v., ung., murdaresc
nesnanost, s. f., ignoranță
nestimesc — nestimeai — ne-
stimeait, v., a nu prețui

netesc — neteci — netecit, v.,
umflu
nesrice, s. f. nefericire
ni adv. nič.
nicdar, adv., niciodată
niș, pr, nimic
nușcarlii, pr. ind., niște.

O

obresc — obri — obrît, a
rade
obuche, s. f., încălțăminte
obahaieai, v., a cercetă, a in-
specta
obilesc — obili — obilit, v., vă-
ruesc
ocolesc — ocoleai — ocoleait,
v., împrejmuesc, ocolesc
ocolo, adv., împrejur
ofendesc — ofendi — ofendit,
v., ofensez, supăr
ognistea, s. f., vatră
odgovoresc — odgovori —
odgovorit, v., răspund
oprotesc — oprosti — opro-
stit, v., ăert
osclubesc — osclubi — osclubit,
v., a jumuli.
otaresc — otari — otarit, v.,
șterg
ostîrjesc — ostîrji — ostîrjit,
v., răzuesc,
osvetesc — osveti — osvetit,
v., luminez
ornesc — orneaî — orneaî,
v., ornez, înfrumusețez, de-
corez
ovotea, adv. odată.

P

- pac, conj., iar
paiz, s. n., sat, țară
palaș, s. n., palat
pamea, s. f., palmă
pametân, fem. pametnea, aj.,
cuminte, inteligent, deștept
paminte, s. f., minte
pașe, s. f., pășune
pastir, s. m., păstor, cioban,
păcurar
parăt, s. m., parte
paron, s. m., patron, stăpîn
părjun, s. n., închisoare
peche, s. f., pită
persecutesc — persecuteaî —
persecuteait, v., persecut
Petăc, Viner
piajesc, piajeaî, piajeait, v.,
a plăcea
pinez, s. singular; banî
pisesc — piseaî — piseait, v., scriu
pîra saŭ pira, prep., pînă
pîre, s. f., pîine
plache, s. f., plată
plîerd — plîerde — plîerdut,
v., pîerd
plîir, aj., plin
plîuchesc — plîucheai — plîu-
cheait, v., scuip
poc — putea — putut, v., pot
pocinesc — pocini — pocinit,
v., odihni, repauză
pode — podia, s. f., mijloc
podne, adv., amîazi
pohod, s. n., cercetare (cuvînt
bisericesc, slav)
poidesc — poidî — poidit, v.,
mînînc, consum
pomalo, adv., încet, domol
Ponedilîec, s. m., Lunî
portun, s. n., poartă
posîndesc — posîndî — po-
sîndit, v., împrumut
posvetesc — posvetî — pos-
vetit, v., sîntesc
posnesc — posnî — posnit, v.,
încep
pospesc — pospi — pospit, v.,
presăr
postolar, s. m., cismar
posuda, sub. col., vase
potestat, s. m., primar
potle, pocle, adv., după aceia,
pe urmă, apoi
potîrpesc — potîrpi — potîr-
pit, v., rabd
potribea, s. f., necesitate
potribân, fem., potribnea, aj.,
necesar
portea — porteaî — porteaît,
v. unip., trebuie
pravi, aj., adevărat
pravișea, s. f., adevăr, veritate
predid, pl. prediz, s. m. stră-
moș, străbun
prende, adv., pe unde
prichinesc — prichinî — pri-
chinit, v. rupe, frînge
se pripeteaște — pripeti —
pripetit, v. unip., se întîmplă
primer, s. n., exemplu
probea, s. f., încercare
prope, adv., aproape
proroc, s. m. profet
pulentea, s. f., mămaligă
pustinîe, s. f., pustie, deșert

pustinăc, s. m., sihastru
pur — pure — pus, v. pun

R

rađa, adv. drag, iubit în expresia lî-am rađa
ramnița, s. f. poiană
rano, adv. de timpuriu; rano
damareața, disde dimineața
raț — rata — ratat, v., arăt
reaș — reaî — rea — rean, reaț
rear, auxiliar. opt., aș, ai
reav, aj. rău
regal, s. n. dar
remediesc — remediai — remediat, v., vindec, tămăduesc
renche, adv. înainte
rescîntesc — rescînteaî — rescînteaît, v., descînt
resclîid — resclîide — resclîis, v., deschid
rescuheșc — rescuheaî — rescuheaît, v., resfierb, fierb peste măsură
resgîieș — resgîieșă — resgîieșat, v., desgîieș
ricord, s. n. amintire
ritornesc — ritorneaî — ritorneaît, v., întorc, întorn
roba, s. f., haină, veșmînt
rodbinea, s. f., rudă, neam
roditelî, s. pluralet, părinți
rozea, s. f., floare, roză
rubidnița s. f., trandafir.

S

sachi, fem. saca, pron. ind., fiecare

samo, ad., numaî
scapulesc — scapuleaî — scapuleait, v., salvez, mîntuesc
scachesc — scacheaî — scacheait, v., a sări
scand, s. n., masă
scut — scuta — scutaț, v., ascult
scudelea s. f., strachină
scupa, adv., împreună
scușesc — scușeaî — scușeaît, v., a geme
scuzesc — scuzaî — scuzeait, v., scuz, iert
sdravlie, s. f., sănătate
se vezi sev
semir — semira — semirat, v., seamăn
sev (și se) sea pl. selî — seale
pron. posesiv, său — sa
siromah, pl. siromaș ap., sărac
sîndesc — sîndî — sîndit, v., judec, condemn
sîr, aj., sănătos
slavulîe, sub., o buruiană a căruî miros samănă cu al izmeî
smisesc — smiseaî — smiseait, v., amestec
sopăț, s. m. lăutar
sopesc — sopî — sopit, v., a cânta în cimpoi
speresc — spereaî — spereaît, v., sper
spir, s. m., spin
spotesc — spoteaî — spoteait, v., batjocoresc.
me spravesc — spravi — spravit, v., a pregăti
spur — spure — spus, v., spun

spuraveai vezi spur — spure
srice, s. f., noroc
srebru, s. n., argint
Sredu, s. m., Miercuri
stachesc—stacheai—stacheait,
v., răstorn, rostogolesc
stavu — stă — stat, v., staă
suesc — sui — suit, v., înjur
sum, v. (Jeiăni) is, sînt
sumpor, s. n., sulf. pucioasă
superesc — superei — supe-
reait, v., înving, întrec
sused, aj., vecin
suzea, s. f., lacrimă
sveidi, v., a apune
svet, aj., sînt
svitlost, s., lumină
sviresc—sviri—svirit, v., fluier,
șuer
svonesc — svoni — svonit, v.,
sun.

Ș

șă, adv., așa
șantul, s. m., latin nonnus (naș)
șchipun, s. m., garoată
șchiorîța, istorioară
șcornie, s. f., cismă
șculîe, s. f., gaură
șcutea, s. f., caș
șcuro, s. n., întunec
șegav, aj., isteț
șivast, aj., cărunt
smulî, s. m., pahar
sparesc — sparei — spareait,
v., cruț, economisesc
șteplesc — ștepli — șteplit, v.,
încălzesc

șteptu — șteptă — steptat, v.,
aștept
șteso, aj., acelaș
ștorie, s., istorie
șulațesc—șulațeaî—șulațeaît,
v., glumesc.

T

tacuin, s. n., pungă
talî—talîă—talîat, v., taiu
taț, s. m., hoț, lotru
tatbinea, s. f., hoție
tev (te), tea, telî—teale, po-
sesiv, taă, ta
tintea, s. f., negreală
tirar, aj., tînăr
tîrlesc—tîrli—tîrlit, v., curg
torbea, s. f., traista
tot ceale, aceleași.
trudă, fem. trudnea, adj., o-
stenit
trușea, s. f., curte
tunca, adv., atunci

Ț

țichin, s. m., țechin (monedă).
țucor, s. n., zahar

U

ulîe, s. f., uleiă
ulichea, s. f., măslină
ur, num., un, unul
urdinesc—urdineaî—urdine-
ait, v., ordon, comand
uscîrnsesc—uscîrnsî — us-
cîrnsit, v., înviez
usnea, s. f., buză

ut — uta, — utat v., uit
Utorăc, s. m., Marți
utrobea, s. f., pîntece, matrice
uzanța, s. f., datină, morav.

V

Sonul *v* separat în scris prin trăsură de unire e todeauna un son eufonic: deane-v-o «dă-ne-o», vezut-a-v-o «a văzut-o neca v-o lasea «ca s'o lase....

valfe, adv., imediat, repede
vavic, în Jăiănî vāvăc, adv.,
todeauna

vea — vut... prescurtate din
aveà avut....

vearea, s. f., credință

vechî, adv., dejă

vedru, aj., senin

veglîu — vegliă — vegliat, v.,
veghez

vir — verî — verit, v., a
veni

viaf, s. n., călătorie

videlo, s. n., arătare, lumină

violifea, s. f., viorea

vîrbea, s. f., salcie

vîrde, prep., peste

vîrh, s. n., vîrf

volfe, s. f., voe

vred, adv., repede, iute

vresu — vrea — vrut, v., a
vrea

vrulfe, s. f., fîntină dela isvorul
une-î ape
vrutăc, pl., vrutcur s. n., isvor

Z

za, prep., pentru

zabilea, s. f., unsoare

zadnîi, adv., în fine

zaino, adv. deodată, numai-
decît

zapad, s. n., Apus, Occident

zato, conj. de aceia

zaruțnice, s. f., fidanțare

zecepsc — zecepi — zecepit,
v., astup

zecopesc — zecopeaî — zeco-
peait, v., înmormîntez

zecîrpsc — zecîrpi — zecîr-
pit, v., cîrpsc

zecoliesc — zecolî — zecolîit,
v., înjunghîu.

zedorm — zedurmî — zedur-
mit, v., adorm

zehvalesc — zehvali — zehva-
lit, v., mulțămesc

zeiezdesc — zeiezdi — zeiez-
dit, v., încălec

zelîubesc — zelîubi — zelîubit,
v., îubesc, mă amurzez

zemislesc — zemisli — zemis-
lit, v., pune în gând

zeshujesc — zeslujî — zeslujit,
v., merit, a fi vrednic de ceva

zlatea, s. f., aur

zletesc — zleti — zletit, v., sbor.

P

- pac, conj., iar
 paiz, s. n., sat, țară
 palaș, s. n., palat
 pamea, s. f., palmă
 pametăn, fem. pametnea, aj.,
 cuminte, inteligent, deștept
 paminte, s. f., minte
 pașe, s. f., pășune
 pastir, s. m., păstor, cioban,
 păcurar
 parăt, s. m., parte
 paron, s. m., patron, stăpîn
 părjun, s. n., închisoare
 peche, s. f., pită
 persecutesc — persecuteaî —
 persecuteait, v., persecut
 Petăc, Viner
 piajesc, piajeaî, piajeait, v.,
 a plăcea
 pinez, s. singular; banî
 pisesc — piseaî — piseait, v., scriu
 pîra saŭ pira, prep., pînă
 pîre, s. f., pîine
 plache, s. f., plată
 plîerd — plîerde — plîerdut,
 v., pîerd
 plîir, aj., plin
 plîuchesc — plîucheai — plîu-
 cheait, v., scuip
 poc — putea — putut, v., pot
 pocinesc — pocini — pocinit,
 v., odihni, repauză
 pode — podia, s. f., mijloc
 podne, adv., amîazi
 pohod, s. n., cercetare (cuvînt
 bisericesc, slav)
 poidesc — poidî — poidit, v.,
 mînînc, consum
 pomalo, adv., încet, domol
 Ponedilîec, s. m., Lunî
 portun, s. n., poartă
 posîndesc — posîndî — po-
 sîndit, v., împrumut
 posvetesc — posvetî — pos-
 vetit, v., sîntesc
 posnesc — posnî — posnit, v.,
 încep
 pospesc — pospi — pospit, v.,
 presăr
 postolar, s. m., cismar
 posuda, sub. col., vase
 potestat, s. m., primar
 potle, pocle, adv., după aceia,
 pe urmă, apoi
 potîrlesc — potîrpi — potîr-
 pit, v., rabd
 potribea, s. f., necesitate
 potribăn, fem., potribnea, aj.,
 necesar
 portea — porteaî — porteaî,
 v. unip., trebuie
 pravi, aj., adevărat
 pravișea, s. f., adevăr, veritate
 predid, pl. prediz, s. m. stră-
 moș, străbun
 prende, adv., pe unde
 prichinesc — prichinî — pri-
 chinit, v. rupe, frînge
 se pripeteaște — pripeti —
 pripetit, v. unip., se întîmplă
 primer, s. n., exemplu
 probea, s. f., încercare
 prope, adv., aproape
 proroc, s. m. profet
 pulentea, s. f., mămaligă
 pustinîe, s. f., pustie, deșert

pustinăc, s. m., sihastru
pur — pure — pus, v. pun

R

rađa, adv. drag, iubit în expresia lî-am rađa

ramnița, s. f. poiană

rano, adv. de timpuriu; rano

damareața, disde dimineața

raț — rata — ratat, v., arăt

reaș — reaî — rea — rean, reaț

rear, auxiliar. opt., aș, ai

reav, aj. rău

regal, s. n. dar

remediesc — remediaî — re-

mediat, v., vindec, tămă-

duesc

renche, adv. înainte

rescîntesc — rescînteaî — res-

cîteait, v., descînt

resclîid — resclîide — resclîis,

v., deschid

rescuheșc — rescuheaî — res-

cuheaî, v., resfîerb, fîerb

peste masură

resglîeș — resglîeșă — res-

glîeșat, v., desgheș

ricord, s. n. amintire

ritornesc — ritorneaî — ri-

torneaî, v., întorc, întorn

robea, s. f., haină, veșmînt

rodbinea, s. f., rudă, neam

roditelî, s. pluralet, părinți

rozea, s. f., floare, roză

rubidnița s. f., trandafir.

S

sachi, fem. saca, pron. ind.,

fiecare

samo, ad., numai

scapuleșc — scapuleaî — sca-

puleait, v., salvez, mîntuesc

scachesc — scacheaî — sca-

cheait, v., a sări

scand, s. n., masă

scut — scuta — scutaț, v., ascult

scudelea s. f., strachină

scupa, adv., împreună

scușesc — scușeaî — scușe-

ait, v., a geme

scuzesc — scuzeaî — scuzeait,

v., scuz, iert

sdravlișe, s. f., sănătate

se vezi sev

semir — semira — semirat, v.,

seamăn

sev (și se) sea pl. selî — seale

pron. posesiv, său — sa

siromah, pl. siromaș ap., sărac

sîndesc — sîndî — sîndit, v.,

judec, condemn

sîr, aj., sănătos

slavulișe, sub., o buruiană a

căruî miros samănă cu al

izmeî

smisesc — smiseaî — smiseait,

v., amestec

sopăț, s. m. lăutar

sopesc — sopî — sopit, v., a

cânta în cimpoi

speresc — spereaî — spereaî,

v., sper

spir, s. m., spin

spotesc — spoteaî — spoteait,

v., batjocoresc.

me spravesc — spravi — spravit,

v., a pregăti

spur — pure — spus, v., spun

spuraveai vezi spur — spure
srice, s. f., noroc
srebru, s. n., argint
Sredu, s. m., Miercuri
stachesc—stacheai—stacheait,
v., răstorn, rostogolesc
stavu — stă — stat, v., staă
suesc — sui — suit, v., înjur
sum, v. (Jeiăni) is, sînt
sumpor, s. n., sulf. pucioasă
superesc — supereai — supe-
reait, v., înving, întrec
sused, aj., vecin
suzea, s. f., lacrimă
sveidi, v., a apune
svet, aj., sînt
svitlost, s., lumină
sviresc—sviri—svirit, v., fluier,
șuer
svonesc — svoni — svonit, v.,
sun.

S

șa, adv., așa
șantul, s. m., latin nonnus (naș)
șchipun, s. m., garoafă
șchiorîtea, istorioară
șcornie, s. f., cismă
șculîe, s. f., gaură
șcutea, s. f., caș
șcuro, s. n., întunec
șegav, aj., isteț
șivast, aj., cărunt
smulî, s. m., pahar
sparesc — spareai — spareait,
v., cruț, economisesc
șteplesc — ștepli — șteplit, v.,
încălesc

șteptu — șteptă — steptat, v.,
aștept
șteso, aj., acelaș
ștorie, s., istorie
șulațesc—șulațeai—șulațeait,
v., glumesc.

T

tacuin, s. n., pungă
talî—talîa—talîat, v., taiu
taț, s. m., hoț, lotru
tatbinea, s. f., hoție
tev (te), tea, telî—teale, po-
sesiv, taă, ta
tintea, s. f., negreală
tirar, aj., tînăr
tîrlesc—tîrli—tîrlit, v., curg
torbea, s. f., traista
tot ceale, aceleași.
trudă, fem. trudnea, adj., o-
stenit
trușea, s. f., curte
tunca, adv., atunci

T

țichin, s. m., țechin (monedă).
țucor, s. n., zahar

U

ulîe, s. f., uleiă
ulîchea, s. f., măslină
ur, num., un, unul
urdinesc—urdineai—urdine-
ait, v., ordon, comand
uscîrnesc—uscîrni — us-
cîrnit, v., înviez
usnea, s. f., buză

ut — uta, — utat v., uit
Utorăc, s. m., Marți
utrobea, s. f., pîntece, matrice
uzanța, s. f., datină, morav.

V

Sonul *v* separat în scris prin trăsură de unire e todeauna un son eufonic: deane-v-o «dă-ne-o», vezut-a-v-o «a văzut-o neca v-o lasea «ca s'o lase....

valfe, adv., imediat, repede
vavic, în Jăiăni vāvăc, adv.,
todeauna

vea — vut... prescurtate din
aveà avut....

vearea, s. f., credință

vechî, adv., dejă

vedru, aj., senin

veglîu — vegliă — vegliat, v.,
veghez

vir — verî — verit, v., a
veni

viaf, s. n., călătorie

videlo, s. n., arătare, lumină

violifea, s. f., viorea

vîrbea, s. f., salcie

vîrde, prep., peste

vîrh, s. n., vîrf

volfe, s. f., voe

vred, adv., repede, iute

vresu — vrea — vrut, v., a
vrea

vrulfe, s. f., fîntină dela isvorul
une-î ape
vrutăc, pl., vrutcur s. n., isvor

Z

za, prep., pentru

zabilea, s. f., unsoare

zadnîi, adv., în fine

zaino, adv. deodată, numai-
decît

zapad, s. n., Apus, Occident

zato, conj. de aceia

zaruțnice, s. f., fidanțare

zecepsc — zecepi — zecepit,
v., astup

zecopesc — zecopeaî — zeco-
peait, v., înmormîntez

zecîrpsc — zecîrpi — zecîr-
pit, v., cîrpsc

zecoliesc — zecolî — zecolîit,
v., înjunghîu.

zedorm — zedurmî — zedur-
mit, v., adorm

zehvalesc — zehvalî — zehva-
lit, v., mulțămesc

zeiezdesc — zeiezdi — zeiez-
dit, v., încalec

zeliubesc — zeliubi — zeliubit,
v., iubesc, mă amurzez

zemislesc — zemisli — zemis-
lit, v., pune în gând

zeslujesc — zeslujî — zeslujit,
v., merit, a fi vrednic de ceva

zlatea, s. f., aur

zletesc — zleti — zletit, v., sbor.

ERATA

- Pag. 1, rîndul 4 de jos : ștampa, citește *ștamparia* ..
» 2, » 7 măritatea, citește, *maritalea*...
» 18, » 1 posveti-sa numele tev... mai bine: *neca se
posveteà lumele tev...*
» 19, » 3 de jos : za oprostirea..., citește, *za oprostilu...*
» 30, » 2 » care i s'a vezut... citește, *care lii s'a
vezut...*
» 56, » 5 » cel..., citește, *cela...*
-

